

Зваротная сувязь
Мінск наведалі народныя дыпламаты — пераможцы алімпіяды па беларускай мове ў Польшчы
Стар. 13

Кошт у Беларусі 1 000 рублёў.

BELARUS 21.BY
Беларусь on-line у Інтэрнэце

Жыццё і вера
"Паўстанем перад Святыняй..."
Стар. 6

Газета выходзіць у другі і чацвёрты чацвер месяца.

13 ліпеня, 2006

Газета з Беларусі

Голас Радзімы

№ 27-28 (3001-3002)
Выдаецца з 1955 года

Национальный ответ

"Сны об Армении"
в музее народной архитектуры и быта в Строчицах
Стар. 9,10

Скарбонка

Як зайграюць цымбалы, то душа адгукнецца!

Стар. 7,8

Стасункі

Юрий АЗАРЕНКО:
"Белорусский взгляд на проблемы современности находит отклик в разных странах"
Стар.4

Аўтаграф

Успомнім Бякава, успомнім яшчэ і яшчэ...

Стар. 14

Скрыжалі

На раку Калітву да князя Ігара

Стар. 15

Да ўвагі чытачоў!
Наступны нумар газеты "Голас Радзімы" выйдзе 27 ліпеня 2006 года

Суверэнная Беларусь — дзяржава для народа!

3 віншавання
Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь
Аляксандра Лукашэнка

Наша краіна прайшла цяжкі і доўгі гістарычны шлях да зацвярджэння дзяржаўнасці і суверэнітэту, адстаўшы права самастойна вырашыць свой лёс і усталяваць будучыню. Прадаўжаючы слаўныя традыцыі старажытных пакаленняў, краіна ўпэўнена ідзе абраным шляхам, будзе моцнаю і квітнечу Беларусь — дзяржаву для народа. Аднаснась з гэтаму курсу зноў пацверджана на трэцім Усебеларускім народным сходзе. Важнейшая умова паспяховага ажыццяўлення грандыёзных планаў — адзінства і згуртаванасць беларускага грамадства. Гэта наш галоўны, сапраўды басісзны здымак.

Парад як люстэрка будучыні

Беларусь адзначыла Дзень Незалежнасці — галоўнае свята беларускай дзяржаўнасці. Ён быў абвешчаны 10 гадоў назад дэкратам Прэзідэнта краіны і стаў знакам нацыянальнага ўзнаўлення нашай дзяржавы. Асноўныя ўрачыстасці да Дня Незалежнасці разгарнуліся ў сталіцы Беларусі. Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка, Галоўнакамандуючы Узброенымі сіламі краіны прыняў парада войск Мінскага гарнізона і выступіў са святачым зваротам.

Беларускі народ і Прэзідэнта Рэспублікі павіншавалі лідэры шэрагу замежных дзяржаў, вядомыя палітыкі, грамадскія дзеячы блізкага і далёкага замежжа. Прывітанні паступілі ад кіраўнікоў Расіі, Кітая, Ірана, Казахстана, Украіны, Кыргызстана, Азербайджана, Японіі, Катару, Іарданіі, Аб'яднаных Арабскіх Эміратаў. З Днём Незалежнасці беларускі народ павіншавалі каралева Вялікабрытаніі Лізавета Другая і пасол ЗША Джордж Кроп.

Святочны парад праходзіў на праспекце Пераможцаў ля стэлы "Мінск —

Парад Беларусы замежжа прынялі ўдзел у святкаванні Дня Незалежнасці

Пачатак паказу 2 ліпеня канцэрт-акцыя "Спаваю для цібе — родная Беларусь", арганізатары якой Камітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей, Беларуская дзяржаўная філармонія і Мінскі гарадскі выканаўчы камітэт, дзе выступілі мастацкія калектывы беларускай замежжа: "Крынічка" з Польшчы, "Белая Русь" і "Крынічка" з Новага Брэнска (Расія), "Белая Русь" з Львоўскай вобласці Украіны, "Паўлічка" і "Надзея" з Латвіі.

Канцэрт быў прымеркаваны да святкавання Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь і адбыўся ў започатковай гледацкай зале Белдзяржфілармоніі. Канцэрт распачаў намеснік старшыні Камітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей Уладзімір Ламека, які зачытаў прывітальныя словы ўдзельнікам старшыні Камітэта Леаніда Гулякі: "Родная песня, музыка, танец, абрады, звычкі, вераванні, промыслы, рамёствы вы значаюць непаўторна і саць кожнага народа. Менавіта гэты механізаваны калоны мінчане і асобы сталіцы ўпершыню убачылі ў небе самалёты L-39 "Альбатрос" з палатанай групы "Белая Русь". Яны прыляцелі ў літаральным і зялёным дымамі, сімвалізуючы колеры нацыянальнага сцяга.

Усёго, па афіцыйных дадзеных, у святочных мерапрыемствах, прысвечаных вызваленню Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і Дню Незалежнасці, у краіне прынялі ўдзел каля 1 мільёна чалавек. Кацярына НЕМАГАЙ. Фота БелТА.

віта таму задачы зберажэння і распаўсюджвання нацыянальнай духоўнасці і матэрыяльных каштоўнасцей беларускай нацыянальнай культуры маюць важны міжнародны характар.

— Заканчэнне на 2-й стар. —

Усяго тры дні ў Амерыцы!
У амерыканскім горадзе Уэлс (штат Мэн) праводзіцца расследаванне абставін смерці 20-гадовага студэнта Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта, які памёр ад нажовага ранення. Як паведаміў прэс-скаратар беларускага Міністэрства замежных спраў Андрэй Папоў, у ЗША выехаў бацька загінуўшага. Генеральнае консульства Беларусі ў Нью-Йорку аказала неабходную дапамогу. Як зараз вядома, беларускі студэнт прыбыў у ЗША 18 чэрвеня і працаваў у піцэрыі. 20 чэрвеня ён быў знойдзены забітым побач з інтэрнатам, дзе пражываў.

ААЭ	Беларусь	Германія	Іран	Кітай	Малдова	Расія	Туркменістан	Чэхія
Аргенціна	Бельгія	Данія	Італія	Куба	Мексіка	Румынія	Турцыя	Швейцарыя
Арменія	Бразілія	Егіпет	Казахстан	Кыргыстан	Нарвегія	Сербія	Узбекістан	Швецыя
Аўстралія	Венгрыя	ЗША	Канада	Латвія	Нідэрланды	Сірыя	Украіна	Эстонія
Аўстрыя	В'етнам	Ізраіль	Карэя (Паўднёвая)	Літва	ПАР	Славакія	Уругвай	Японія
Балгарыя	Вялікабрытанія	Індыя			Польшча	Славенія	Францыя	

"Голас Радзімы"
ў 52 краінах

Беларусы замежка прынялі ўдзел у святкаванні Дня Незалежнасці

— Пачатак на 1-й стар. —

Прывітаю асноваў, што беларусы замежка таксама імкнуцца захаваць нацыянальную адметнасць, самоўную беларускую мову, унікальную культуру і любоў да сваёй Айчыны. Хочацца выказаць цёплыя словы падзякі творчым калектывам беларускай дыяспары з Украіны, Польшчы, Расіі, Латвіі, што прыехалі на наша свята. Няхай яны нададзюць сабраўшымся спатсункі паміж народамі Беларусі і краін замежка.

Удзел мастацкіх калектываў беларускіх арганізацый замежка стаю працягам праекта Камітэта па замацаванні культурных спатсункаў з сучаснымі і развіцці міжкультурачнага дыялогу — традыцыйных курсоў павышэння кваліфікацыі, якія праходзяць на базе таварыства па сувязях з сучаснымі мастацтвам "Радзіма" для кіраўнікоў суполак, мастацкіх кіраўнікоў ансамбляў, прадстаўнікоў сродкаў масавай інфармацыі. Падчас правядзення курсоў наладжваюцца спатсункі паміж творчымі калектывамі беларускай замежка і народнымі ансамблямі Беларусі, беларускія гурты праводзяць для сучасных майстар-класы — узровень прафесіяналізму вышэйшага. У выніку, яны становяцца ўдзельнікамі многіх фестываляў і канцэртаў у Беларусі, з'яўляюцца ў Маладзечне, Паставах, Гродне, удзельнічаюць ва ўсіх святковых мерапрыемствах краіны. Высокі прафесійны ўзровень прадэманстравалі ансамблі "Сцяпанак" з Латвіі і "Журавіна" з Латвіі на фестывалі "Дняпроўскія галасы", які толькі скончыўся ў Дуброві.

Удзел у святковых мерапрыемствах, фестывалях, што праходзяць у Беларусі, — творчы стымул для амаатарскіх калектываў беларускай замежка, маючы масавай часцей бываюць на Радзіме, ачытаюць пільна яе жыццё.

Падтрымліваюць сувязі з Радзімай дыпа-

няў атрымліваюцца праекты, якія маюць працяг і поспех.

Яшчэ адной мэтай далучэння беларускай да жыцця Радзімы з'яўляецца аднаўленне і ўзабагачэнне нацыянальнай культуры, зноўствена жывароў Беларусі з творчасцю сучаснасці. Беларусы замежка па круціцах збіраюць і захаваюць сваю культуру. Атрымліваюцца часам так, што народныя песні замежных беларусаў захавалі ўнікальную аўтэнтычнасць. Яскравы прыклад — творчасць ансамбля "Ленушка" з Трыкуця. У рэпертуары ансамбля захаваліся тыя беларускія песні, якія спявалі праці сучасных удзельнікаў ансамбля ў далёкія часы сталінскіх рэфармаў.

Чарговым крокам Камітэта па далучэнні дыяспары да больш актыўнага ўдзелу ў грамадскіх, культурных і іншых аспектах жыцця Беларусі стане правядзенне Фестываля культуры беларускай дыяспары. Аб гэтым расказваю спецыяліст аддзела нацыянальнасці Міхал Рыбакоў: "Пра-

маюць замежныя гаспадары беларускіх гуртоў. Так, у ансамблі мінскага аўтазавода "Вербіца" асноваў цесную сувязі з беларусамі Адысы, Растова-на-Доне, Вісагінаса, Дзясюліна і г.д. пасля таго, як прытрымліваюцца ўдзельнічалі там у Днях славянскага пісьменства, іншых значных мерапрыемствах.

Сумесныя праекты ачытаюць Камітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасці з Беларускай філармоніяй: удзел гурта народнай песні "Купалінка" ў традыцыйным фестывалі беларускай дыяспары "Сцяпанак" у Таліне, Днях славянскага пісьменства ў Кішынёве. Па словах намесніка дырэктара Беларускай філармоніі Таліны Пляскі, толькі дзякуючы каардынацыі сумесных намаган-

няў і майстэрства мастацкіх калектываў нашых сучаснасці патрабуюцца большага. У недалёкім будучым плануецца арганізацыя Фестываля культуры беларускай дыяспары па прыкладу Фестываля нацыянальных культур, што праводзіцца ў Гродне. Акрамя песенных і нарэграфічных калектываў будучы запрашаюцца майстры народнай творчасці, мастакі. Фестываль беларускай замежка павінен праводзіцца менавіта ў Беларусі: ён будзе злучаць сучаснасці з Радзімай, а нас зноў вярнуць з культуры беларускага замежка".

Але гэты і план, а пакуль беларуская песня звучыць як у Беларусі, так і за яе межамі. Моцная энергетыка, любоў да Радзімы,

што адчуваўся ў выкананні артыстаў, перадаліся гледачам. І яны таксама спявалі вядомыя народныя песні, прыслухоўваліся да незнамых, доўга апладвавалі кожнаму выступоўцу: не хацелі адпусціць са сэрца. У зале панавала атмосфера свята і пачуццё доўгацкаванага спакою і пачуццё доўгацкаванага спакою.

Акрамя задавальнення выступленнем, успамінай пра цёплы прыём беларускіх ансамбляў Украіны, Расіі, Латвіі, Польшчы навеялі з сабой падарункі і падзячныя лісты за плённую працу па захаванні і папулярызацыі нацыянальнай культуры спадчыны беларускага народа за мяжой і за актыўны ўдзел у мерапрыемствах, прысвечаных святкаванню Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь. Падзячны лісты Камітэта былі адначасна таксама галоўны рэдактар беларускай газеты ў Латвіі "Прэмыс" Лявон Шакавец і аўтар латвійскай газеты "Сейчас" Таццяна Буцько.

За ўдзел у канцэрце і наладжванне спатсункаў з беларусамі замежка атрымалі падзяку ад Камітэта дзяржаўны ансамбль народнай музыкі "Свята" і гурт народнай песні "Купалінка". Завяршыўся канцэрт выступленнем юнага талента Беларусі, пераможцы і лаўрэата шматлікіх міжнародных конкурсаў, саліста Тэатра эстраднага мастацтва Вадына Дудалава, які выканаў песню "Белая Русь". Праграма сучаснасці на зэтым не скончылася. Беларускай замежка чакаю яшчэ ўдзел у святковых мерапрыемствах: на наступны дзень, 3 ліпеня, калектывы дыяспары спявалі на адкрытых пляцоўках горада, удзельнічалі ў святковым парадзе.

Нацярына НЕМАГАЙ.

НА ЗДЫМКАХ: удзельнікі канцэрта беларускай замежка ў Мінску; узнагароды ўручае намеснік старшыні Камітэта Уладзімір ЛАМЕКА; выступае беларускі гурт з Львоўскай вобласці. Фота Сяргея ДЗЕНІСЕНКІ.

Весткі РНКА "Беларусы Масквы"

Пікет ля пасольства Літвы

Беларусы Масквы выступілі супраць планаў Літвы размясціць ядзерны могільнік поблізу ад мяжы з Беларуссю.

Савет нацыянальна-культурнай аўтаноміі "Беларусы Масквы" арганізаваў і правёў 23 чэрвеня пікет супраць планаў кіраўніцтва Літвы пабудавання могільнік ядзерных адходаў поблізу ад мяжы з Рэспублікай Беларусь, што прылягае да Нацыянальнага парка "Браслаўскія азёры".

Удзельнікі акцыі перадалі ў Пасольства Літоўскай Рэспублікі зварот, у якім заклікаюць народ і кіраўніцтва гэтай дзяржавы не дапусціць будаўніцтва могільніка.

"Тысячагоддзямі беларусы і літоўцы былі добрымі суседзямі, і нельга разбураць традыцыйнае добрасуседства, ставіць пад пагрозу самую мацымасць жыцця нашым народам на гэтай зямлі", — сказана ў звароце.

У сваім выступленні перад СМІ кіраўнік РНКА "Беларусы Масквы" Аляксей Кавалевіч адзначыў, што маскоўскія беларусы падтрымліваюць цесную сувязі з Радзімай і добра ведаюць, якія беды прынесла Беларусь чарнобыльская катастрофа. Таму вестка аб намеры Літвы пабудавання ядзернага могільнік не магла не выклікаць абурэння.

Традыцыйная сустрэча ветэранаў — удзельнікаў аперацыі "Баграціён"

30 чэрвеня абласны традыцыйна сустрэча ветэранаў — удзельнікаў аперацыі "Баграціён", якую арганізавала і правяла пры падтрымцы ўрада Масквы РНКА "Беларусы Масквы".

Ініцыятыву правядзення такіх сустрэч прапанаваў першы старшыня Савета РНКА "Беларусы Масквы" генерал-палкоўнік Міхал Іванавіч Шляпа.

Сялета звыш 400 маскоўскіх ветэранаў — удзельнікаў вызвалення Беларусі, актыўна аўтаноміі, прадстаўнікі Пасольства Беларусі ў Расіі сабраліся ў Цэнтральным музеі Вялікай Айчыннай вайны на Паклоннай гары, каб адзначыць 62-ю гадавіну вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і выка-

заць падзяку ўсім тым, хто падарыў нашчадкам мірнае неба і светлую будучыню.

З прывітанымі да ўдзельнікаў мерапрыемства звярнуліся дырэктар музея Уладзімір Забароўскі, старшыня Савета РНКА "Беларусы Расіі" Францішак Каўрыга, старшыня Савета РНКА "Беларусы Масквы" Аляксей Кавалевіч, саветнік-пасланнік Пасольства Беларусі ў Расіі Уладзімір Паўловіч і іншыя.

Да ўвагі ветэранаў быў прапанаваны канцэрт з удзелам народнага артыста Беларусі кампазітара Эдуарда Ханка, народнай артысткі Расіі спявачкі Ларысы Трухіной, заслужанага дзеяча культуры Расіі кіраўніка творчага саюза "Славянскі Круг" Сяргея Костачкі, заслужанага дзеяча мастацтваў Расіі кампазітара Юрыя Зацарнага і іншыя.

Напрыканцы ветэраны атрымалі падарункі, якія ўручылі ім члены аўтаноміі.

Маскоўскія беларусы бласпавіў Мітрапаліт Філарэт

Беларусаў Масквы бласпавіў з Днём Рэспублікі Беларусь Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт Патрыяршы Эзахр усея Беларусі

У віншаванні гаворыцца: "Аб'яднанне сямью і дачок Беларусі, якое праводзіць сваю дзейнасць у Расійскай сталіцы, добра вядома справам і іншым тым, названа накіраваным на зацвярджэнне добрага імя беларуска ў асродках рускага народа.

Зрэшты, у вялікіх мегаполісе, якім з'яўляецца Масква, Клуб беларусаў прадстаўляе сваю Айчыну перад прадстаўнікамі многіх народаў і розных веравызнанняў, а таму ступень нацыянальнай адказнасці кожнага з нас вельмі высокая.

У Дзень, калі адбываюцца святкаванні ў гонар дзяржаўнай годніцы і народнага гонару Рэспублікі Беларусь, жадаю ўсім вам высокая несці імя беларусаў, таму што яно авялена вялікай мужнасцю і няпрэчэннасцю, і слай і прыязнасцю, гістарычным спакоем і шматвяковай ветрымкай, якія з Божай падтрымкай дапамагаюць нашаму народу перажываць нягоды і ліхалеці і будаваць сваё жыццё па сваёму разуменню для сваіх нашчадкаў.

Зноў вітаю членаў Маскоўскага клуба беларусаў са святам і заклікаю Божае блаславенне на ўсе вашы справы і намеры."

Тамара ЯШЫНА, член Савета РНКА "Беларусы Масквы"

Маршруты алімпіады

Вундэркінды саборнічаюць ад Карэі да Мексікі

Сялета на міжнародных прадметных алімпіадах Беларусі прадставіць 27 навучэнцаў. Першымі ўступілі ў інтэлектуальныя саборніцтвы юныя географы, алімпіада па гэтым прадмеце прайшла ў Аўстраліі. За імі зборная па хіміі з чатырох чалавек адправілася ў Карэю, дзе 11 ліпеня пачаліся міжнародныя саборніцтвы па гэтым прадмеце. Каманда з шасці удзельнікаў будзе змагацца ў веданні матэматыкі 10-18 ліпеня ў Славеніі. Пяць беларускіх фізікаў накіраваліся ў Сінгапур, дзе 7-17 ліпеня прымуць удзел у міжнароднай алімпіаде. Свае велья па бялгіі беларускія вундэркінды прадэманструюць 6-17 ліпеня ў Аргенціне. Алімпіада па інфарматыцы пройдзе 11-22 жніўня ў Мексіцы.

Падрыхтавала Алена СПАСЮК.

OSCE

Work of OSCE election-observing institutions should be improved

During the recent elections in the European zone the activity of the OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (OSCE/ODIHR) convinced the Belarusian side of the necessity to improve the work of the OSCE election-observing institutions including in the context of the general reforming of the OSCE, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Belarus to Austria, permanent representative of this republic in international organizations in Vienna Alexander Sychev stated at the meeting of the OSCE standing committee.

The diplomat has noted that Belarus pays great attention to practical steps aimed to develop coopera-

tion in the field of combating human trafficking. "In this sphere we count on more intensive cooperation with the ODIHR, the OSCE Office in Minsk and the anti-trafficking mechanism in the OSCE Secretariat", Alexander Sychev said.

Alexander Sychev has appealed to all countries-parties to consider all problems of the OSCE activity in security fields and to take concrete decisions aimed to reform the organization this year. According to the representative of Belarus, at the same time "it is rather important to bear in mind interests of all the countries-parties and to work in all security spheres excluding any exceptional-ity or hierarchy of directions or institutions".

Belgium

Potential of trade and economic cooperation is 500 mln euros

The bottom-line potential of Belarus-Belgium trade and economic cooperation is about 500 million euros, honorary consul of the kingdom of Belgium in the Republic of Belarus Filip Vanderbroele told the press.

According to him, a favorable geographical situation and highly skilled manpower makes Belarus a promising economic partner for Belgian businessmen.

In January-March 2006, the trade turnover between Belarus and Belgium made USD 55.7 million, up 12.5 per cent from the same period in 2005.

As Filip Vanderbroele said, almost 90 per cent of the bilateral trade is fueled by one Belgian region — Flanders. The major part of the Belarusian exports is made up of petro-chemical goods, timber and saw-materials, metal goods, furniture and construction elements. Belarus imports petro-chemical goods and medicine.

Having pointed out that the trade turnover between the two countries arrived at USD 197 million going up by 5 per cent as against 2004, Filip Vanderbroele stressed that "the figures are very small for our countries".

Armenia

Relations develop intensively in all spheres

The Belarus-Armenia relations develop intensively in all spheres, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Belarus to Armenia Marina Dolgoplova said at a reception which was organized in the Belarusian embassy in Yerevan and timed to the Independence Day of the Republic of Belarus.

The reception was attended by foreign minister of Armenia Vardan Oskanyan, government officials, leaders of the parliament, members of the administration of the president of Armenia, businessmen, artists, representatives of the Belarusian diaspora and chiefs of diplomatic missions accredited in Armenia.

In her welcome address, Marina Dolgoplova pointed to special importance of the Independence Day for the

Belarusians as they see it as their major holiday celebrating the Belarusian statehood.

According to the diplomat, there is a proactive political dialogue underway between Belarus and Armenia. The two countries are strengthening their cultural and scientific ties.

Over the recent years Belarus and Armenia have achieved significant progress in trade and economic cooperation. The two states have been reporting a steady growth in their bilateral trade turnover. In 2005 it was five times bigger than in 2000. In the first five months of 2006 the trade turnover went up almost 1.5 times from the same period in 2005 to propel above USD 9.1 million. Mostly Belarus exports trucks, road equipment, medicine, tires and cables.

The Independence Day

We shall never resign feat of our fathers

Today we are responsible for the country — we will be worth the country and shall never resign the feat of our fathers and grandfathers. We will not let any kind of pseudo historians smear our heroic past, president of Belarus Alexander Lukashenko stated in a solemn meeting timed to the Independence Day.

"Today's Belarus is a worthy successor of the Soviet Belarus, of its best traditions and historic achievements. We are paying homage to and feel deep respect for the courageous generation of the victors. May the memory of all those who fell fighting the fascism and those who died of wounds after the war live on forever. We would like to bow low to the mothers who gave the Motherland for the sacred cause the most precious asset they had — their sons and daughters", the Belarusian leader said.

The Great Patriotic War and the Victory of the Soviet people have special historical imperishable meaning which has not waned over the years. This is a sanctuary of the spirit which influ-

ences greatly the forming of the national character of Belarusians. It helps us withstand all the challenges, helps us not surrender in hard times and advance to our targets with confidence.

The Great Victory is a feat of the entire nation. People compose songs and write legends about such victories memory of which is alive for centuries on.

"This is why our people have defined the day of liberation of Minsk — July 3 — as the major holiday of

the country — the Independence Day", the president noted.

Belarus can and should occupy worthy place among most developed countries

The target of the Belarusian science is to ensure quality modernization of the national industry by introducing technologies of the 5th and 6th generations. This is our major leverage by using which we can and should occupy a worthy place in the community of the most developed countries of the world, president of Belarus Alexander Lukashenko said in the solemn ceremony at the Palace of the Republic timed to the Independence Day.

The supercomputer, the Belarusian satellite and a new energy-intensive tractor — all this is significant milestones on the road to the world of super technologies. It is not by chance

that the construction of a new building of the National Library became a symbol of the new century for Belarus. The new building combines bold architectural ideas and state-of-the-art technologies, Alexander Lukashenko said.

According to him, the analysis of the world development trends prove that it is impossible to attain quality changes in the economy and citizens' welfare without relying on your own forces, on the achievements of science and innovations. "We have drawn such conclusions for ourselves. May we not have such sources of raw materials as some other

states possess deriving great revenues from them. But what we have in abundance is the principal capital of the 21st century — intellect and diligence", the president said.

As Alexander Lukashenko reminded, in hard times when the ex-Soviet republics were losing the generated intellectual potential, Belarus was preserving its science. Everything possible was accomplished to keep the national Academy of Sciences afloat and support the faculty of universities. A lot has been done to channel the scientific potential to the solving of issues which are urgent for Belarus.

Note

In 2006 Belarus started the implementation of the new social and economic programme well. The gross domestic product growth rate made 110.5 per cent over the five months while the target was 107 per cent. Over the five months of the year the largest growth was registered in the industry (12.5 per cent up on the respective period of last year), food production (13.5 per cent up), consumer services (17.5 per cent), retail trade turnover (20.5 per cent up).

The program of the international festival of arts "Slavonic Bazaar in Vitebsk", which will be held on July 7-14, includes about 100 various actions.

According to head of the directorate of the festival Rodion Bass about 6 thousand representatives from 30 countries will take part in the festival. The jubilee forum will be covered by about 250 representatives of mass media from Belarus, Russia, Ukraine, Moldova, Uzbekistan, Latvia, Lithuania, Estonia, Poland, Bulgaria, Serbia, Slovakia, Switzerland, Israel and other countries. Cyprus,

Cuba and Argentina will delegate their representatives for the first time. The First National TV Channel and TV Channel Lad will broadcast the festival live. Representatives of the European Broadcasting Union were invited by the Belarusian TV and Radio Company to highlight the festival. TV channels ONT, STV, MIR as well as FM radio stations will deliver news about the festival.

The international contest of young pop singers, the children's musical contest, the Days of Culture of Belarus, Russia and Ukraine, the Union State Day, presentations of movies and performances will be traditionally held during the festival. Exhibitions of Zurab Zereteli, Nikos Saronov and Ekaterina Rozhdestvenskaya will be presented for the first time.

As usual Vitebsk will see famous pop stars. Among distinctive features of this festival the organizers called a concert of the state concert orchestra of Belarus led by Mikhail Finberg, dedicated to its 20th anniversary, and an unusual concert, in which previous winners of the Vitebsk contest of pop singers will take part.

Старонку падрыхтаваў Барыс ЖУКАЎ.

Three new direct flights to Minsk

This year three foreign airline companies opened direct flights to Minsk. National airport "Minsk" director general Dmitry Melikyan informed, direct flights connected the Belarusian capital with Teheran, Istanbul, and Milan. June 29 saw an aircraft of the Iranian airline company Caspian Airlines perform the first flight "Teheran-Minsk-Budapest".

According to Dmitry Melikyan, the new routes are important for the development of Belarus' trade, economic and other relations with foreign states. Besides, the new flights confirm the interest of foreign states in developing cooperation with Belarus.

The Belarusian capital is linked by regular flights with Russia, the CIS states, Latvia, Austria, Great Britain, France, Germany, Poland, Italy, Israel, Ireland, Lebanon, and Cyprus.

Пасля Чарнобыля

"Потеряны, но не забыты"

Катичев, Ляды, Пирки, Осинник, Богуши, Рябиновка, Савичи, Устимле, Ходорово — от этих колоритных, застепренных белорусских деревень остались только названия на карте с краткой пометкой "неж." — нежилая. Люди покинули их...

Выставка "Потерянная земля" — уникальный международный выставочный проект, приуроченный к 20-летию катастрофы на Чернобыльской АЭС и ее последствиям, открылся 17 июня 2006 года в здании Брагинского исторического музея. Сохранить память о чернобыльской катастрофе, не допустить ее забвения и передать ее историю будущим поколениям — основная цель экспозиции. Три зала выставки насчитывают более 250 экспонатов на 24 подиумах: это предметы быта и культуры, фотографии из семейных альбомов, газетные вырезки тех дней, когда случилась катастрофа. Все они повествуют о трагедии людей, вынужденных покинуть родные стены, которые вдруг стали излучать "зло".

Этот проект гораздо больше других характеризует особый взгляд Франции на часть Беларуси, которая стала жертвой радиоактивного загрязнения после Чернобыля. Проект "Потерянная земля" обладает глубоким духовным наполнением, он напоминает, что Чернобыль — это, прежде всего, жертва, — отметил в своем выступлении на церемонии торжественного открытия выставки в Брагине господин Стефан Шмелевский, Посол Франции в Республике Беларусь.

Активное участие в подготовке выставки приняли сами жители четырех пострадавших районов — участников Международной Программы "Сотрудничество для реабилитации" (CORE). Именно их усилиями удалось собрать богатый и интересный материал о потерянных деревнях Брагинского, Черерского, Славгородского и Столинского районов. "Потерянная земля" — это еще и результат уникального сотрудничества жителей пострадавших районов и европейских партнеров в лице французской ассоциации "Наследие без границ" (Patrimoine sans frontiers) в рамках тематического проекта Программы CORE "Практическая радиологическая культура, передача памяти между поколениями и народами". Глубина чувств белорусского человека, пережившего катастрофу, и трепетное отношение европейцев к памяти о Чернобыле делают выставку значимой в общечеловеческом масштабе, выводят ее далеко за пределы пострадавших территорий Белару-

си. — Память — это основная цель выставки. О катастрофе нужно помнить, чтобы такая трагедия не повторилась нигде на земле, — подчеркнула в своем выступлении Анна Бобринева, заместитель председателя Брагинского исполнительного комитета.

Экспозиция выставки воссоздает образ потерянных деревень вне времени, на грани призрачного и реального. Это во многом достигается через чередование цветных и черно-белых фотографий, выцветшего прошлого и возродившегося настоящего. Ниспадающие с потолка полупрозрачные полотна с отсылками газетных статей из далекого 1986-го и семейных фотографий, вносят призрачную атмосферу в дух выставки. Деревень уже нет, но остались люди, которые в них жили, остались их воспоминания.

Перед участниками проекта стояла непростая задача — показать глазами пострадавших жителей те места, где они выросли и родились, любили и жили, и которых больше не существует. Необходимо отдалить должное творческому таланту белорусского художника Владимира Цеслера, который придал выставке не только высокую художественную ценность, но и глубоко гуманистическое содержание.

— Эта работа не художника, а человека, который здесь живет, — комментирует сделанное Владимиром Цеслером. — Необходимо было показать потерянные деревни глазами их жителей, для которых они остаются живыми.

Ни один экспонат на выставке не подписан, ни под одним нет названия деревни, откуда он был взят. И это не случайно. Ведь для радиации не имеет значения, какая это деревня — большая или маленькая, польская или восточно-белорусская. Она с одинаковой холодной жесткостью отравляет и опустошает все, что встречается на ее пути.

Выставка не оставляет гнетущего мрачного впечатления. Деревни потеряны, но люди остаются, и они продолжают жить, верить, надеяться и помнить.

Алексея ЧИСТОДАРСКИЙ.

Юрий АЗАРЕНКО:

"Белорусский взгляд на проблемы современности находит отклик в разных странах"

С 3 по 10 июля на молдавском телевидении прошла Неделя белорусского телевидения, посвященная Дню Независимости Республики Беларусь. О сотрудничестве белорусского и молдавского телевидения в интервью нашему корреспонденту рассказывает заместитель председателя Белтелерадиокомпании Юрий АЗАРЕНКО:

— В 2001 году Национальная государственная телерадиокомпания Республики Беларусь и Общественная компания "Телерадио-Молдова" подписали Договор о сотрудничестве. За это время наши компании постоянно обменивались творческими группами, видеоматериалами, делились опытом работы по организации теле- и радиовещания, консультировались в выработке общей позиции по различным проблемам, обсуждавшимся на различных встречах, в том числе, и организованных Европейским Вещательным Союзом, согласованно действовали по многим другим вопросам. Продолжением в 2005 году стало подписание нашими компаниями Соглашения о сотрудничестве и Программы по его развитию в 2006 году. Эта программа предусматривает обмен детскими и взрослыми творческими коллективами с последующей записью их творчества в наших студиях, обмен программами по военно-патристическому воспитанию, по решению экологических, экономических задач и, конечно, о культурной жизни.

— Юрий Владимирович, какая по счету эта Неделя Белтелерадиокомпании в Молдове?

— Уже пятая. В свою очередь, на белорусском телевидении также проводились Дни молдавского телевидения. В начале 2006 года делегация общественной компании "Телерадио-Молдова" приняла участие в торжествах по случаю 50-летия белорусского телевидения и 80-летия белорусского радио. Совместные проекты

говорят о том, что у нас сотрудничество высокого качества.

Связи с Молдовой весьма обширные еще и потому, что этому очень активно содействует Посольство Беларуси. Важны и личные контакты. Господин Илие Телешко, президент общественной радиокompании "Телерадио-Молдова" был у нас на "Славянском базаре в Витебске" в июле 2005 года и там состоялась рабочая встреча с тогдашним председателем Белтелерадиокомпании Владимиром Матвейчуком. Кстати, молдавские тележурналисты принимают активное участие в освещении "Славянского базара". В этом году делегация во главе с И.Телешко также принимает участие в освещении мероприятий XV Международного фестиваля искусств. В октябре 2005 года наша делегация, которой я руководил, посетила Молдову, в результате и была подписана Программа развития сотрудничества на 2006 год. Когда есть обоюдное желание и стремление, тогда и получается хорошее сотрудничество.

— Какие программы или темы белорусского телевидения востребованы молдавским телевидением?

— В основном заказывают те передачи, которые по техническим возможностям не делают. Что-то во время перестройки у нас сохранилось в архиве, у них нет, как, например, детские программы. Беларусь — государство социально ориентированное и телевидение тоже социально ориентированное, поэтому детское телевидение у нас сохранилось. У белорусского телевидения хороший комплект детских программ высокого качества. В Молдове с большим успехом прошли приключенческий фильм "Золотой талер" и цикл детских передач под названием "Дети солнца". Это рассказы о президентских стипендиатах, о красивых умных детях, которые уже многого достигли. Наверно, еще играет роль и ностальгия по тому времени

когда мы были вместе, поэтому сохранился большой интерес к культурным программам. В культуре связи труднее разрушить, чем в политике. Душа у человека осталась прежней. Востребовано все то, что сохранило в Беларуси — светлое, не замутненное "рынок", и чего уже нет в других странах.

— А какие передачи заказываете у молдавских коллег?

— Всем хочется послушать оперные арии в исполнении популярной певицы народной артистки СССР Марии Биешу. Узнать, что нового происходит в современной эстраде, в живописи. Нам интересны передачи о тенденциях в сельском хозяйстве Молдовы.

— Что посмотрели молдавские телезрители в рамках белорусской недели?

— Все передачи перечислить невозможно в газетной статье, назову некоторые: историко-публицистический фильм о нашей стране — "Беларусь. Была. Есть. Будет"; специальный репортаж о Доме милосердия — "Милость сердца"; фильмы о наших промышленных гигантах, среди которых — "Цена вопроса — БелАЗ", о тенденциях в науке — "Золотое сечение", большое место было отведено культурным программам, историческим — "Война и мир. Ирина Паскевич" — рассказ о последней гомеровской княгине и другие.

— И в заключение разговора, разрешите поздравить вас, Юрий Владимирович, с наградой — специальным дипломом Парламентского собрания Беларуси и России "За нравственные идеалы в киноискусстве", которым были отмечены на XV Международном кинофестивале "Золотой Витязь" за видеofilm "Духовная война".

— К сериалу "Духовная война" проявили большой интерес сербы, болгары, россияне. Самостоятельный белорусский взгляд на проблемы современности находит отклик в разных странах.

Беседовала Татьяна КУВАРИНА.

Летні праекты

Белоруская асацыяцыя клубаў ЮНЕСКА пры падтрымцы Нацыянальнай камісіі Рэспублікі Беларусь па справах ЮНЕСКА ажыццяўляе шэраг праектаў — маладзёжныя валанцёрскія лагеры "Замкі Беларусі", "Традыцыйны продкаў", да праекта "Сядзібы" далучыліся Пасольства Францыі, а таксама Смілавіцкі дзяржаўны аграрны каледж.

"ЗАМКИ БЕЛАРУСИ"

Валанцёрскі лагер "Замкі Беларусі" мае даўнюю гісторыю, праводзіцца раней у такіх вядомых месцах, як Навагрудскі замак, Мірскі замак, сядзіба Ігната Дамейкі. Сёння будучы вясцей на тэрыторыі сядзібы Міхала Клеафаса Азінскага.

У вёсцы Залесце знаходзілася радавое памесце Міхала Азінскага — вядомага кампазітара і срамідскага дзеяча XIX стагоддзя. Тут ён пражыў дваццаць гадоў. Тут былі напісаны і ўпершыню прагучалі вядомыя паланэз "Развітанне з Радзімай".

Залескі палац М. Азінскага — помнік архітэктуры класіцызму. Ён пабудаваны ў пачатку XIX стагоддзя (паміж 1802 і 1822 годамі). У час дзейнасці валанцёрскага лагера прадугледжаны ачыстка парка і вырубка кустоў, уборка на тэрыторыі дома і гаспадарчых пабудоваў.

"СЯДЗІБА"

Валанцёрскі лагер "Сядзіба" праводзіцца на тэрыторыі сядзібнага комплексу Ваньковічаў у вёсцы Смілавічы Чэрвеньскага раёна Мінскай вобласці. Сядзіба ўззаводзеца з XVI стагоддзя, належала Манюшкам, Ваньковічам. У XIX стагоддзі дзед вядомага беларускага кампазітара Станіслава Манюшкі залажыў чужоўны палацкі комплекс.

Акрамя таго, Смілавічы — радзіма Хаіма Суціна, сусветна вядомага мастака-экспрэсіяніста, майстра Парыжскай школы, чые карціны знаходзяцца ў лепшых музеях Францыі.

На жаль, на дадзены момант будынак палаца знаходзіцца ў аварыйным паўразрушаным стане і патрабуе тэрміновага ўмя-

шальніцтва спецыялістаў.

Валанцёры будучы займацца ачысткай парка і вырубкай кустоў, работамі на старых лярэцкіх могілках, ачысткай набярэжнай ракі Валма, падрыхтоўкай памяшканняў для экспазіцыі разрадукаў Хайма Суціна, уборкай на тэрыторыі палаца.

У праекце прымаць удзел 25 чалавек — беларускія, французскія і італьянскія студэнты, рабочая моладзь ва ўзросце 18-26 гадоў.

"ТРАДЫЦЫЙ ПРІДКАЎ"

Маладзёжны даследчы праект "Традыцыйны продкаў" прымеркаваны да Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь.

У межах праекта адначасова ў шасці раздзелах Беларусі на працягу дзевяці дзён дзейнічала сем маладзёжных даследчых экспедыцый. Іх удзельнікі вывучалі нацыянальныя традыцыі і абрады, даследавалі рэальныя і культурныя месцы, вялі збор этнаграфічнага і фальклорнага матэрыялу. Падчас працы ў экспедыцыі маладзёры людзі атрымалі веды па асновах турызму, экалогіі, гісторыі краю, этнаграфіі і беларускай народнай культуры. Усе сабраныя этнаграфічныя матэрыялы будуць паказаны на спецыяльных экспазіцыях.

Падрыхтавала Дзіяна ГРЫШАНАВА.

Дабрачыннасць Спецыяльны дзіцячы дом у Ждановічах: дзверы адчынены. Магчыма чакаюць вас!

Дзень адчыненых дзвярэй прайшоў у Ждановіцкі спецыяльным дзіцячым доме для дзяцей дашкольнага ўзросту з разумовымі адхіленнямі. Дзеці выступілі з канцэртамі для патэнцыйных уснавіцеляў, а па групах прайшлі заняткі, на якіх выхаванцы паказалі магчымым бацькам свае здольнасці і таленты.

— Мэта дня адчыненых дзвярэй — даць шанц кожнаму дзіцяці знайсці сямя, незалежна ад стану яго здароўя. Усынаўленне дзяцей і асабістымі развіццямі — дастаткова рэдка з'ява для Беларусі, але тым не менш у мінулым годзе пяць нашых выхаванцаў былі перададзены ў сем'і. Акрамя таго, мы

спадзяемся, што мерапрыемства дапаможа знайсці "гаспадыню" сем'і, які прывялі б дзяцей на летняе адраўленне, — тлумачыць сацыяльны педагог Ждановіцкага спецыяльнага дзіцячага дома Ганна Лебедзь.

Правядзенне дня адчыненых дзвярэй стала традыцыяй: у гэтым годзе ён прайшоў у трэці раз і стаў адным з этапў рэалізацыі "Праграмы інфармацыйнай кампаніі па актывізацыі сямейнага ўладкавання дзяцей-сірот і дзяцей, якія засталіся без апекі бацькоў, у сем'і на 2006-2007 гады", распрацаванай Нацыянальным цэнтрам усынаўлення і зацверджанай Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь. Акрамя патэнцыйных уснавіцеляў, на мерапрыемстве прысутнічалі прадстаўнікі мясцовых і рэгіянальных органаў апекі, якія змаглі аператыўна даць юрыдычную

кансультацыю.

Сёння ў Ждановіцкі спецыяльным дзіцячым доме выхоўваюцца 92 дзіцяці ва ўзросце ад трох да сямі гадоў з рознай ступенню парушэння інтэлекту. 74 з іх — дзеці-сіроты, якія не маюць не толькі здароўя, але і любові блізкіх. Каб хоць трохі выправіць гэтае становішча, дастаткова прыняць дзіця на адраўленне ў летні час.

Па інфармацыі Нацыянальнага цэнтра усынаўлення, зараз у Рэспубліцы Беларусь 8 452 дзіцяці з рознымі формамі захворванняў, якія могуць быць перададзены на усынаўленне ці ў прыёмныя сем'і.

Тэлефоны для давадак:

(017) 509-92-47; 509-93-90; 284-71-49.

Век высоких технологий электричество является неотъемлемой частью нашей жизни. Мы не можем обходиться без него и тем не менее, не всегда помним, что неосторожное обращение с ним несет опасность. Инспекция Энергонадзора рекомендует при выполнении электромонтажных работ обращаться в организацию или к частным предпринимателям, имеющим лицензию на данный вид деятельности, выдаваемой Министерством архитектуры и строительства Республики Беларусь. Но каждый пользователь должен иметь некоторые знания в этой области.

Кансультацыі

Безопасный опасный ток

Шіваюць частычкі бетона, і па прашэсці часу розетка пачынае болтацца, а закрэпіць яе надзейна вы ўжо не можаце...

Провода от коробок прокладываются вертикально и ни в коем случае не по диагонали. Это делается для того, чтобы всегда представлять себе те места, где проходит провод, тогда при попытке повесить любимую картину, вы не попадете в него сверлом.

Провода протягиваются в штробах глубиной 2-3 сантиметра и замуровываются алебастром. Лучше, чтобы это сделал электрик, так как если будет повреждена изоляция, что можно обнаружить обычным пробником (алебастр, даже затвердевший, провод электричество 1-2 дня), исправлять придется ему же.

По окончании работ попросите электрика нарисовать, или сделайте это сами, схему проводки с указанием мест подключения новых проводов к старым.

ЭТО ВАЖНОЕ СЛОВО "ЗЕМЛЯ"

В прежние годы мы спокойно обходились без этого провода. Сегодня же, в век компьютеров и европейских стандартов, он нам действительно нужен. Вообще-то, в наших квартирах заземления как такового нет, вместо него устраивают так называемое "зануление". Бывают случаи, когда на корпус находится какой-то потенциал (из-за неисправности электроустановок или проводки). В этом случае необходимо обратиться в ЖЭС за устранением неисправности, которая представляет потенциальную опасность для ваших электроприборов.

В новостройках проводник заземления подводится к каждой розетке и используется в качестве заземления. В более старых домах — постройки 10-15 летней давности — с электропроводами он хотя и входит в квартиру, но подсоединен лишь к розетке на кухне.

В новостройках теперь вместе с автоматическими выключателями используется устройство защитного отключения, исключающее утечку тока сверхдопустимых пределов (30мА) и защищающее от поражения им при случайном прикосновении к токоведущим проводникам, — вещь очень полезная.

И главное. Неправильно проложенная электропроводка представляет собой опасность не только для компьютеров или других электроприборов, но и для вашей жизни.

Алексей БАТЯНОВСКИЙ.

О ПРЕИМУЩЕСТВАХ МЕДНОЙ ПРОВОДКИ

Если вашему дому более 25 лет и проводка в нем из алюминиевого провода, то лучше всю ее в квартире заменить, так как алюминий со временем теряет пластичность. Старые провода ломаются, как правило, в самых неподходящих местах. Новую и дополнительную проводку лучше делать медными проводами. Для осветительной проводки обычно используется провод в 1,5 мм², а для розеток 2,5 мм². Для питания электроплиты используется в 4 мм² или даже 6 мм² (последнее — для алюминиевого провода). Для увеличения степени безопасности вашего дома рекомендуется использовать трехжильную электропроводку (фазный, нулевой рабочий и нулевой защитный проводники).

НА ВЫКЛЮЧАТЕЛЯХ И РОЗЕТКАХ ЭКОНОМИТЬ НЕ СТОИТ

По своим качествам розетки, внутренняя часть которых выполнена из керамики, намного предпочтительнее розеток из пластмассы.

В комнате выключатели можно ставить на высоте вашей опущенной руки (около 80-90 сантиметров от пола). Детям тоже удобно пользоваться такими выключателями. Около письменного стола розетки размещают чуть выше крышки.

В последнее время розетки модно ставить непосредственно в ванной, хотя по правилам безопасности делать этого не рекомендуют: все-таки это помещение с повышенной опасностью. Так что из соображения безопасности розетку лучше располагать в коридоре.

ПРИЗНАКИ КАЧЕСТВА

Электротехнические работы считаются выполненными "на уровне" при соблюдении некоторых требований. Выключатели и розетки должны быть не просто заглублены в стену, а установленные в специальные коробки, лучше всего в пластмассовые, которые должны быть замурованы алебастром. Если коробок нет, имеет смысл поставить их. Проверьте розетки и выключатели. Дело в том, что усик, удерживающий розетку в гнезде, при каждом выдергивании вилки выкра-

Між намі, еўрапейцамі

Марына ГАБРЫЯНІК

Ланцужок дабрачыннасці: Разэнталь-Мінск-Брагіні

"Калі мы прыехалі ў 1992 годзе ў Брагіні і убачылі ўсё гэта, мы казалі сабе: трэба нешта рабіць". — так да немкі Аніі Озм, яе мужа і аднадумцаў прыйшло рашэнне арганізаваць дапамогу дзецям зямлі, забурджанай радыёнуклідамі.

Ужо 15 гадоў існуе Праектная група "Дзеці Чарнобыля", заснаваная пры Евангеліска-лютэранскай царкве ў нямецкім горадзе Разэнталь (усходняя Германія), алным з яе кіраўнікоў з'яўляецца пастар Гюнтэр Хартман. Кожны год дабрачынцы з Разэнталі прыязджаюць у Беларусь. Сялета мне пашчасліва асабіста пазнаёміцца з імі. Гэта быў самы пачатак чарвяня. Мілья, добразачыліцы людзі, якія цікавіцца Беларуссю і вераць у сілу дабрачыннасці ў Мінску. Анія працавала раней журналісткай, цяпер яна сакратар у школе, друкуецца ў залежнасці ад жадання і магчымасці, а энергія мужа Ёрка скіравана на рэстаран, які ён трымае ў Разэнталі. Каі з'яўляецца майстрам ў дзіцячым садку, а Марціна — яго бос. За свой кошт у свой чарговы адпачынак яны прыехалі ў Беларусь на 10 дзён, каб сустрэцца і запрасіць да сябе дзетка з палескага Брагіна. Гэта ўжо традыцыя. Вянон або на пачатку лета нямецкая група выбірае, каму ехаць да іх у госці, а зімой, у пачатку года 20 дзяцей ад 6 да 10 гадоў адпачываюць і лечацца ў Германіі. Выбар адбываецца па галоўным крытэры — сацыяльнае і матэрыяльнае становішча сем'і, пацярпелай ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС. У Разэнталь хлопчыкі і дзяўчынкі 1-2 месяца жывуць у інтэрнаце пры царкве, адпачываюць, папраўляюць свой здароўе, ездзяць на экскурсіі. Праграма для дзяцей, трэба адзначыць, насычаная. Сродкі на іх адпачынак ахвяруюць прыхажане царквы, а таксама прафсаюзы. Нават палітычныя партыі дапамагаюць, хоць памі сабой яны далёка не сядзяць, але праграма дзяцей Чарнобыля аб'ядноўвае іх інтарсы.

Не застаюцца ў баку і сем'і: на некалькі дзён запрашаюць малых да сябе. Вядома, дзеньям падабаецца. Пасля яны перапісваюцца са сваімі нямецкімі сябрамі і чакаюць убачыць іх зноў у Беларусі. Калі мы ехалі па вуліцах Мінска, Анія расказвала пра актыўную моладзь, што збіраецца і едзе у Беларусь на лета, каб будаваць дамы. Так, 15 хлопчаты і дзяўчаты амаль кожны год праводзяць "гаражы", авантурыныя месяцы на беларускім будаўніцтве. "Мае дзеці таксама добра ведаюць, што такое Чарнобыль, — усміхнулася Анія (у яе няблага атрымываецца гаварыць па рускай мове) — Дачка Марыя ў сваім класе чытала даклад, прысвечаны гэтай праблеме. А 26 красавіка я з сынам Пітэрам ездзіла ў Пірну і Пляўзін, невялікія гарады, дзе мы таксама расказвалі пра Чарнобыль. Пра гэта будаваць што чуў, але ўсё роўна гэтага не дастаткова". Не хапае ініцыятыўных людзей, не хапае сродкаў. Але кожны год прыходзіць з Германіі ў Беларусь гуманітарная дапамога. І самі беларусы дапамагаюць.

Праектная група збірае грошы на адпачынак у Нямецчэне сваіх дзяцей. Вось ужо трэці раз хор "Крынічка" пад кіраўніцтвам Наталлі Агаравай запрашаны ў Германію. Два тыдні хор дае дабрачынныя канцэрты. Гэта даволі прыемная праца, а галоўнае — карысная. А адносіны ўвогуле не фармальныя, а сяброўскія. І не дзіўна, што ёсць вынікі агучных намаганняў. Анія, Каі і Марціна зноў прайшліся па Мінску, па залёнай сталіцы Беларусі ў кампаніі сяброў, наведалі Дом Міласэрнасці, засталіся ў захаванні. А потым — ім у Брагіні, да маленькіх дзедка. Хіба ж мы адзін аднаму чужыя? Мы — сябры, якія ведаюць пану спачування і ўзаемадапамогі. Так было 15 год таму, так будзе і далей. Чалавечы сувязі не рвуцца ў адзін момант, таму ў нашай моцы іх трымаць ад Разэнталі да Брагіна і наадварот.

Вясельны парад

Ужо трэці раз у Мінску прайшоў вясельны парад, прымеркаваны да Дня Незалежнасці Беларусі. Добрая традыцыя — ушаноўваць памяць тых, хто вызваляў нашу краіну ў 1944-м светлай падзеі — вяселлем.

Маладыя падарыла жыхарам Мінска прыгожую дзеву. Нявесты і жаніхі беласнежнай райкой пераязілі ад вуліцы Баўмана да стэлы "Мінск — горад-герой". У тэатралізаваным шэсці бралі ўдзел пары, якія звязаны вузамі Гіменэя ці збраюцца гэта зрабіць у бліжэйшы час. У шоу прыняло ўдзел каля ста пар з усіх раёнаў.

Потым маладыя і прыгожыя ў сваім шчасці, яны сабраліся ля помніка любімаму рускаму паэту Аляксандру Пушкіну, які знаходзіцца ў адной з самых маляўнічых мясцін Мінска на набарожнай ракі Свіслач. Там была выбрана лепшая пара сталіцы. Жаніхі і нявесты ўдзельнічалі ў самых розных конкурсах. Напрыклад, новаспечаныя мужы дарылі сваім жонкам кампліменты, прызнаваліся ў каханні высокім стылем і кружылі нявесту ў вальсе.

Добры настрой падтрымалі беларускія выканаўцы Яўліта Папшаўская, Аляксандр Ціхавіч і Ксенія Сіпнік.

Дарочны, менавіта ў ліпені значна больш жадаючых сыраць вяселле, чым у іншыя месяцы. Гэта звязана акрамя іншага і з традыцыйна спрыяльным народным календаром на гэты перыяд, адсутнасцю пастоў.

Мяркуючы па садыялагічных апытаннях, мінчане пачалі больш адказна ставіцца да стварэння сем'і. У першую чаргу гэта відав з таго, што сёння моладзь не спынаецца дзяціня пасля месца знаёмства. Паводле даследавання НДІ сацыяльна-эканамічных і палітычных праблем, амаль палова апытаных маладых была зямля да шлюбу на працягу 1-3 гадоў. Прыкладна 15 працэнтаў маладых ведалі сваю палову 3-5 гадоў, 12,5 працэнта — больш за 5 гадоў.

Алена СПАСЮК.

Мошчы свяціцеля і цудатворца Мікалая перанесены ў Мінск

22 мая ўпершыню ў галоўным праваслаўным храме — Мінскім Свята-Духавым кафедральным саборы — былі выстаўлены астатні мошчы свяціцеля Мікалая Мір Літвійскіх цудатворца. Падазея была прымеркавана да дня перанясення мошчы свяціцеля і цудатворца Мікалая з Мір Літвійскіх у Бары. Гэты дзень цяпер будзе адзначаць веруючыя Беларускай Праваслаўнай Царквы і яе свята Перанясення мошчы свяціцеля і цудатворца Мікалая з Мір Літвійскіх у Мінск.

А перадгісторыя гэтай падзеі такая. У лютым 2006 года Мітрапаліт Філарэт з групай паломнікаў, якая складалася са святчэннікаў, цывільных грамадзян, супрацоўнікаў Хрысціянскага адукацыйнага цэнтра імя святых Мяфодзія і Кірылы і Інстытута тэалогіі БДУ наведала гарады Бары (Італія) і Фрыбург (Швейцарыя). Уладка Філарэт правёў Боскую літургію ў храме горада Бары, дзе знаходзіцца мошчы свяціцеля Мікалая, Мір Літвійскіх цудатворца.

У Фрыбургу, дзе захоўваецца дзянісна свяціцеля Мікалая, па просьбе Патрыяршага Экзарха і пры садзейнічанні кіраўніцтва Кафедры багаслоўя мясцовага ўніверсітэта і Інстытута Усходніх Цэркваў горада Рагенсбург (Германія) адбылася перадача гэтай святыні Беларускаму Экзархату Рускай Праваслаўнай Царквы.

З гэтай нагоды прайшло ўрачыстае багаслужэнне ў Кафедральным саборы горада, якое правёў настаіцель сабора канонік Клод Дэкаро. У сваёй прамове ён адзначыў, што падзея, якая адбылася ў Кафедральным саборы Фрыбурга, з'яўляецца сведчаннем добрых адносін, існуючых ужо на праця-

гу многіх гадоў паміж прадстаўнікамі дзвюх цэркваў.

У адказ Мітрапаліт Філарэт падзякаваў за "шчыры дар любові", які ў гэты вялікі дзень атрымала не толькі Беларуска Праваслаўная Царква, але і ўвесь Маскоўскі Патрыярхат, паколькі свяціцель Мікалай з'яўляецца адным з самых шанаваных святых ва ўсім хрысціянскім свеце. У дар Фрыбургскай дыяцэзіі Мітрапаліт паднёс спіс Мінскай іконы Божай маці.

НА ЗДЫМКУ: паломніцтва ў Мінскі Свята-Духавы кафедральны сабор да дзянісны свяціцеля Мікалая.

Перамены ў кіраўніцтве Рымска-каталіцкай царквы Беларусі

Казімір Свѣнтэк вызвалены ад пасады кіраўніка Рымска-каталіцкай царквы Беларусі. На яго месца апостальскім адміністратарам прызначаны Антоній Дзям'янка, дапаможны Мінска-Магілёўскі. 14 чэрвеня такога рашэнне прыняў Папа Рымскі Бенедыкт XVI.

11 гадоў таму Казімір Свѣнтэк стаў першым на тэрыторыі былога Савецкага Саюза кардыналам. У мінулым годзе яму споўніўся 91 год. Практычна назменна Свѣнтэк служыў у французскім касцёле ў Пінску. Пасля вызвалення ад пасады кіраўніка Рымска-каталіцкай царквы Казімір Свѣнтэк працягне выконваць абавязкі Пінскага апостальскага адміністратара.

НА ЗДЫМКУ: Казімір Свѣнтэк. Фота Александра ТАЛОЧКІ, БелТА.

Перазахаваны астаткі заснавальніка Чырвонага касцёла

Жалобнае багаслужэнне перазахаванне астаткаў заснавальніка Мінскага касцёла святых Сымона і Алены (Чырвонага касцёла) Эдварда Вайніловіча адбылося 11 чэрвеня ў храме. У час набажэнства настаіцель касцёла, ксёндз, магістр тэалогіі Уладзіслаў Завальнюк адзначыў, што род Вайніловічаў налічвае 400 гадоў. Яго апошні нашчадак, Эдвард Вайніловіч, нарадзіўся ў 1847 годзе ў Сляпяншчыне пад Мінскам. Ён быў узорным сям'янінам, усё жыццё пражыў з Богам. Пасля заўчаснай смерці сваіх дзяцей — Сымона і Алены — ахвяраваў амаль 300 тысяч рублёў на будаўніцтва ў Мінску касцёла ў гонар апостала Сымона і святой Алены, якая знайшла Кражы Хрыста. Паводле легенды, перад

смерцю яго дачка Алена напрасіла збудаванне касцёл і намалявала яго такім, якім паказалі яго ў сёне анёлы.

Памёр Эдвард Вайніловіч у 1928 годзе ў польскім горадзе Бодыгашчы, дзе пражыў апошнія выем гадоў, там і быў пахаваны. Эдвард праз усё сваё жыццё пранёс словы: няхай веруючыя розных канфесій, кожны ў сваёй святыні на зямлі, славяць аднаго Бога на зямлі. Ён будаваў розныя храмы — цэрквы, касцёлы, сінагогі, мячэці. Таму на Урачыстасцях з нагоды перазахавання астаткаў прысутнічалі прадстаўнікі розных канфесій.

НА ЗДЫМКУ: на ўрачыстасцях з нагоды перазахавання астаткаў Эдварда Вайніловіча ў Мінску.

Фота Александра ТАЛОЧКІ, БелТА.

"Паўстанем перад святыняй з сапраўдным пакаяннем!"

3-6 ліпеня дзясцікі, а можа, сотні тысяч веруючых імкнуліся ў Храм Прападобнай Ефрасініі Полацкай, што знаходзіцца ў храмавым комплексе ў зонары іконы Божай маці "Усіх тужлівых Радасць", каб паканіцца святыні — дзясціцы святога прарока, Папярэдніка і Хрысціцеля Гасподня Іаана.

з а з я л а над намі дзясціца Папярэдніка і Хрысціцеля Гасподня Іаана. Найвялікшы з прарокаў, адзін з самых паважаных людзей, якія калінебудзь нарадзіліся на зямлі, — такім быў гэты чалавек, перадвыбраны Самім Госпадам Богам для пропаведзі пакаяння і для ўказання Сапраўднага Месіі — Ісуса Хрыста, які прыйшоў у свет у чалавечым абразе.

Кожны ведае, што служэнне Іаана Хрысціцеля было найвялікшым у гісторыі свету заклікам да пакаяння.

У пасланні было адзначана, што пацкатак трыяга тысячгадоў ад На-

Хрыстова азначаўся новымі раздзяленнямі нарадоў, якія працягваюцца яшчэ і сёння. Таму ў падзеі шэсці мошчаву Іаана Хрысціцеля па зямлях нашай духоўнай і краўнай роднасці мы бачым цудоўны знак адзінства ў свеце, які ўсё больш раздзяляецца. Тры Памесныя Праваслаўныя Царквы — Руска, Сербская і Руска за межамі — злучылі свае працы і малітвы для ажыццяўлення гэтай святой справы. Пакаянічыя гэтай святыні, праваслаўныя сыны і дочки Чарнагорыі, Сербіі, Расіі, Беларусі і Украіны зноў сведчаць пра сваё брацтва адзінства, што стаіць вышэй раздзялення, якое выклікана бунтаваннем гэтай гэтага свету.

НА ЗДЫМКУ: каячэр з дзясціцай прарока Іаана Хрысціцеля.

Напярэдні прыбыццё ў Мінск дзясціцы святага прарока, Папярэдніка і Хрысціцеля Гасподня Іаана, Папярэдніка Экзарх усё Беларусі, Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт звярнуўся да веруючых. У пасланні гаварылася, што "ў шэрагу святых Алі-най Святой Сабораў і Апостальскай Царквы Хрыстовай, якія ў апошні час прыбываюць на нашу зямлю для пакалення багалабовай паствы, шпіер

Боская літургія па загінуўшых

22 чэрвеня, у дзень 65-ай гадавіны пачатку Вялікай Айчыннай вайны, які беларусамі ўспрымаецца як адзін з самых журботных, роўна ў 4 гадзіны раніцы, менавіта тады, калі была аб'яўлена вайна, у вёсцы Тарасава пад Мінскам, у царкве Нараджэння Прасвятлой Богародзіцы пачалася боская літургія. Разам з прыхаджанамі ў ёй ўпершыню ўдзельнічалі курсанты пазарнічных і ўнутраных войск краіны.

Свята ў гонар Будслаўскай іконы Божай маці

Калі 500 пілігрымаў прынялі ўдзел у шэсці з Мінска ў Будслаў, каб паклініцца цудатворнай іконе Божай маці — каталіцкай апякунцы нашай краіны.

Перад ішэцем паломнікі сабраліся ў галоўным каталіцкім храме Беларусі — Архікафедральным касцёле Імя Прасвятлой Дзевы Марыі. Тут прайшла святая імажа, якую здзейсніў апостальскі адміністратар Мінска-Магілёўскі Антоній.

Пілігрымы прайшлі за пяць дзён каля 120 кіламетраў. У ішэці ўдзельнічалі як сталічныя прыхаджане, так і добраахвотнікі з Бабруйска, Магілёва, Масквы і Санкт-Пецярбурга. На шляху да іх далучаліся і іншыя паломнікі.

Фэстываль духоўнай музыкі "Магутны Божа"

У Магілёве з 28 чэрвеня па 2 ліпеня прайшоў XII Міжнародны фэстываль хрысціянскай духоўнай музыкі "Магутны Божа". На адкрыццё гэтага свята, якое ўжо стала ў Магілёве традыцыйным, Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыярх Экзарх усё Беларусі адзначыў, што "салоўным вынікам гэтага фес-

тывалю становіцца памнажэнне даражні і прыгажосці ў свеце".

У гала-канцэрце прынялі ўдзел народная артыстка ССРСР Алена Абрацова, Дзяржаўная акадэмічная капэла Санкт-Пецярбурга, Магілёўская гарадская капэла, ансамбль старажытнай музыкі і танца з Германіі і іншыя выканаўцы.

У конкурснай праграме выступілі 13 дарослых і дзіцячых калектываў з Беларусі, Расіі, Украіны, Польшчы, Кітая і дзевяці салістаў-вакалістаў.

НА ЗДЫМКУ: адкрыццё фэстывалю.

"Magnificat-2006"

II Міжнародны каталічны фэстываль хрысціянскіх фільмаў і тэлепраграм "Magnificat-2006" адбыўся ў Глыбокім, што ў Віцебскай вобласці.

Удзел у ім прымалі прадстаўнікі Беларусі, Расіі, Канады, Швейцарыі,

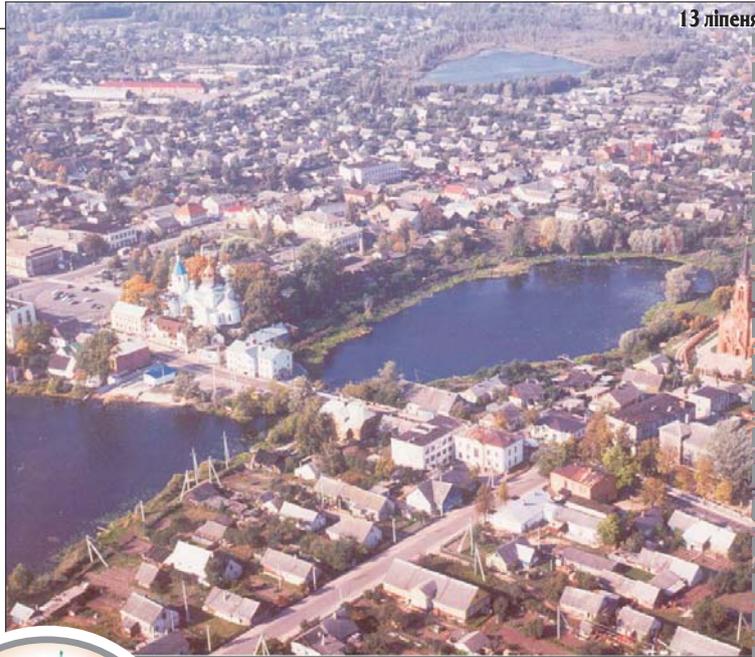
Латвіі, Польшчы, Мексікі і Чэхіі, нягледзячы на прыналежнасць да таго ці іншага накірунку хрысціянства. На суд журы, у склад якога ўваходзілі творчыя работнікі і духоўныя асобы, былі прадстаўлены 28 фільмаў і тэлепраграм.

Адрэз дзве ўзнагароды на фэстывалі атрымала творчая група прарамы "Тынасы" Першага нацыянальнага тэлеканала Белтэлерадыёкампаніі.

Дыпламам за лепшую тэлепраграму адзначаны фільм "Бог дзясцінае праз людзей" (аўтар і рэжысёр Дар'я Юркевіч). Фільм паказвае адзін дзень з жыцця ксёндза Юзафа Булькі, галоўны жыццёвы паступак якога "Прыгажосць выратуе свет". І кожны дзень свайго жыцця Юзаф Булька прысвячае стварэнню прыгажосці выкол сабе ў звычайнай беларускай вёсцы.

Старонку падрыхтавала Таццяна КУВАРЫНА.

СВЯТА ПАСАВАХА

Як зайграюць цымбалы, то душа адгукнецца!

На IX міжнародным фестывалі народнай музыкі "Звіняць цымбалы і гармонік", які адбыўся 9-11 чэрвеня ў Паставах, панавалі цымбалы — яны былі ў складзе амаль усіх ансамбляў, на іх ігралі салісты, пад іх спявалі, танцавалі, з імі вандроавалі ў мінулае. Значэнне для Беларусі гэтага музычнага інструмента падкрэсліў старшыня Асацыяцыі беларускіх цымбалістаў, загадчык кафедры струнных інструментаў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі прафесар Яўген Гладкоў, які ў час фестывалю правёў творчую лабараторыю "Цымбалы: сусветная гісторыя і музычная культура розных краін і народаў".

А можа такое багатае прадстаўніцтва цымбалістаў было спланавана арганізатарамі? Бо заслужаны фальклорны ансамбль "Пазер'е", які святкаваў 15-годдзе творчай дзейнасці, прадставіў на сваім юбілейным канцэрце прэм'еру песні "Цымбалы", якую напісаў яго кіраўнік Анатоль Собаль на словы мясцовага паэта Ігара Пранковіча — як бы спраграмоваў колькасцю перавагу з'ява інструмента над іншымі, прадстаўленымі на гэтым музычным фэсце. Але немагчыма нешта спраграмоваць, калі няма на тое асновы. Проста цымбалы ў нашай краіне гучаць усё прыгажэй, расце выканальніцкае майстэрства музыкантаў, плёна працуюць музычныя школы, каледжы і школы мастацтваў. Усё гэта і дало магчымасць зрабіць агляд таго, што мы маем, чым багаты.

Фестываль сабраў каля 600 удзельнікаў у складзе фальклорных ансамбляў, ансамбляў народных музычных інструментаў, індывідуальных выканаўцаў з Беларусі, Расіі, Украіны, Польшчы, Літвы і Латвіі, вызначыў пераможцаў конкурсу. Гэта адзіны ў нашай краіне фестываль беларускай народнай музыкі і народна-інструментальнай творчасці, на якім яно ўдзельнікі могуць параўнаць інструментальныя традыцыі свайго народа з іншымі. Праграма з'ява фестывалю была надзвычай цікавай і разнастайнай.

Па-першае, яна ўключала знаёмства з Паставамі і Пастышчынай праз кнігі, буклеты, выдадзеныя спецыяльна да гэтай падзеі, праз фотавыставу "Помнікі гісторыі і культуры Пастышчыны", выставу-кірмаш вырабаў народных майстроў Віцебшчыны, экскурсіі для гасцей у мясцовы краязнаўчы музей, Дом рамёстваў, у Паставах і Пастышчын раёне. Спэрадаўнія Паставы, якія ў наступным годзе адзначаць сваё 445-годдзе, паслугова прымаюць сваё адметнае гістарычнае аблічча, якое яму надае пастаўскі архітэктурны ансамбль, а жыццё людзей наопаўняецца важным

зместам, адраджаецца гістарычная памяць, нараджаюцца новыя традыцыі ў культурным жыцці. Адна з іх адбылася ўпершыню ля Палаца Тызенгаўза — этнаралізаванае прадстаўленне "Музыка беларускіх палацаў і свідбаў". А ў мясцовым касцёле прайшла ўрачыстая служба з удзелам ансамбля старадаўняй беларускай музыкі "Пастараль" з Дзяржынска і камернага ансамбля Дзяржаўнага акадэмічнага аркестра народных інструментаў імя І. Жыновіча.

Спраўднае іскрыстае свята стварыў пратэжнічны спектакль "Агні народаў свету", наладжаны з удзелам Міжнароднага саюза развіцця феверэрачнага мастацтва "Спецэфект-плюс", які ўзначальвае Яўген Шыфрын. Маладзь атрымала падарунак — "Баль пад зоркамі".

Фестываль пашырыў свае межы на ўвесь раён — творчыя калектывы выступілі на сельскіх пляцоўках. Нацыянальны акадэмічны хор Рэспублікі Беларусь імя Цітовіча і Дзяржаўны народны аркестр Рэспублікі Беларусь імя Жыновіча, а таксама Дзяржаўны ансамбль танца Рэспублікі Беларусь выступілі на адкрыцці фестывалю, а на закрыцці — ансамбль народнай музыкі "Бяседа" Белтэлерадэкаманіі. Дарэчы, Беларускае тэлебачанне і "Белтэлевідэацэнтр" вялі здымкі ўсе тры дні. На фестывалі працавалі журналісты буйнейшых газет краіны.

Але ўсё гэта толькі шыкоўны бліскучы фон фестывалю "Звіняць цымбалы і гармонік". Асноўнае на ім — гэта народная музыка, якая гучала ў Паставах тры дні. Разнастайныя музычныя інструменты, разнастайныя творы ў выкананні ансамбляў народных інструментаў і народнай музыкі, дуэтаў, трыо, індывідуальных выканаўцаў — святочныя каледзаскоп, які напісаў працу гледачоў да прыжожака, сваяго, народнага мастацтва, да якога была такая павага і ўвага, якая не магла не выклікаць гонар за нашы народныя традыцыі. Трэба дадаць, што ўсё ўдзельнікі фестывалю былі ў народных строях, якія, як і музыка, мелі

рэгіянальны адметнасці. І гэта таксама было цікава, святочна, непараўнальна.

Тры дні фестывалю супалі з традыцыйным народным святам Сёмухі — святам зеляніны, шлюбу і прадкаў, і ўсе асноўныя рысы з'ява свята ўвайшлі ў сцэнарый фестывалю народнай музыкі: прадкаў і зеляніну ўшанавалі, гасцям і журы ўрачылі дубовыя вянікі, а ўдзельнікі фестывалю куніліся-дружыліся паміж сабой, абмяняліся падарункамі, каб надалей падтрымліваць творчыя спасункі.

Удзел у фестывалі "Звіняць цымбалы і гармонік" — вялікі гонар. Гэта стымул, штуршок для далейшага росту і развіцця народнага мастацтва. З Беларусі.

ла-русці звычайна на фестываль прыязджаюць дэлегацыі ўдзельнікаў з усіх абласцей, а з іншых краін — па 20 чалавек.

Брэсцкая вобласць прадставіла народны ансамбль народных інструментаў "Сябрына" Тэльмінскага сельскага Дома культуры Брэсцкага раёна; Гомельшчына — народны ансамбль народнай музыкі і песні "Рэчыцкія дзяржаўныя школы мастацтваў"; Гродзеншчына — народны ансамбль народнай музыкі "Ярыца" Мастоўскага раённага Дома

культуры, у склад якога ўваходзіць інструментальная група з цымбалы, баяна, басэцілі, скрыпкі і барабана; Магілёўшчына — народны цымбальны аркестр Асіповіцкага раённага цэнтра культуры; Міншчына — народны ансамбль народнай музыкі "Святліца" Дружненскага сельскага Дома культуры Пухавіцкага раёна і народны ансамбль беларускай музыкі "Дружба" адтуль жа; горад Мінск — народны ансамбль беларускіх інструментаў "Ведрыца" Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяці і моладзі; Віцебшчына — народны ансамбль цымбалістаў "Гарзэлівыя перазоны" і трыо гарманістаў "Дабрадзей" Віцебскага гарадскога цэн-

тра культуры, у склад якога ўваходзіць інструментальная група з цымбалы, баяна, басэцілі, скрыпкі і барабана; Магілёўшчына — народны цымбальны аркестр Асіповіцкага раённага цэнтра культуры; Міншчына — народны ансамбль народнай музыкі "Святліца" Дружненскага сельскага Дома культуры Пухавіцкага раёна і народны ансамбль беларускай музыкі "Дружба" адтуль жа; горад Мінск — народны ансамбль беларускіх інструментаў "Ведрыца" Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяці і моладзі; Віцебшчына — народны ансамбль цымбалістаў "Гарзэлівыя перазоны" і трыо гарманістаў "Дабрадзей" Віцебскага гарадскога цэн-

тра культуры, у склад якога ўваходзіць інструментальная група з цымбалы, баяна, басэцілі, скрыпкі і барабана; Магілёўшчына — народны цымбальны аркестр Асіповіцкага раённага цэнтра культуры; Міншчына — народны ансамбль народнай музыкі "Святліца" Дружненскага сельскага Дома культуры Пухавіцкага раёна і народны ансамбль беларускай музыкі "Дружба" адтуль жа; горад Мінск — народны ансамбль беларускіх інструментаў "Ведрыца" Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяці і моладзі; Віцебшчына — народны ансамбль цымбалістаў "Гарзэлівыя перазоны" і трыо гарманістаў "Дабрадзей" Віцебскага гарадскога цэн-

тра культуры, у склад якога ўваходзіць інструментальная група з цымбалы, баяна, басэцілі, скрыпкі і барабана; Магілёўшчына — народны цымбальны аркестр Асіповіцкага раённага цэнтра культуры; Міншчына — народны ансамбль народнай музыкі "Святліца" Дружненскага сельскага Дома культуры Пухавіцкага раёна і народны ансамбль беларускай музыкі "Дружба" адтуль жа; горад Мінск — народны ансамбль беларускіх інструментаў "Ведрыца" Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяці і моладзі; Віцебшчына — народны ансамбль цымбалістаў "Гарзэлівыя перазоны" і трыо гарманістаў "Дабрадзей" Віцебскага гарадскога цэн-

тра культуры, у склад якога ўваходзіць інструментальная група з цымбалы, баяна, басэцілі, скрыпкі і барабана; Магілёўшчына — народны цымбальны аркестр Асіповіцкага раённага цэнтра культуры; Міншчына — народны ансамбль народнай музыкі "Святліца" Дружненскага сельскага Дома культуры Пухавіцкага раёна і народны ансамбль беларускай музыкі "Дружба" адтуль жа; горад Мінск — народны ансамбль беларускіх інструментаў "Ведрыца" Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяці і моладзі; Віцебшчына — народны ансамбль цымбалістаў "Гарзэлівыя перазоны" і трыо гарманістаў "Дабрадзей" Віцебскага гарадскога цэн-

тра культуры, у склад якога ўваходзіць інструментальная група з цымбалы, баяна, басэцілі, скрыпкі і барабана; Магілёўшчына — народны цымбальны аркестр Асіповіцкага раённага цэнтра культуры; Міншчына — народны ансамбль народнай музыкі "Святліца" Дружненскага сельскага Дома культуры Пухавіцкага раёна і народны ансамбль беларускай музыкі "Дружба" адтуль жа; горад Мінск — народны ансамбль беларускіх інструментаў "Ведрыца" Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяці і моладзі; Віцебшчына — народны ансамбль цымбалістаў "Гарзэлівыя перазоны" і трыо гарманістаў "Дабрадзей" Віцебскага гарадскога цэн-

тра культуры, у склад якога ўваходзіць інструментальная група з цымбалы, баяна, басэцілі, скрыпкі і барабана; Магілёўшчына — народны цымбальны аркестр Асіповіцкага раённага цэнтра культуры; Міншчына — народны ансамбль народнай музыкі "Святліца" Дружненскага сельскага Дома культуры Пухавіцкага раёна і народны ансамбль беларускай музыкі "Дружба" адтуль жа; горад Мінск — народны ансамбль беларускіх інструментаў "Ведрыца" Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяці і моладзі; Віцебшчына — народны ансамбль цымбалістаў "Гарзэлівыя перазоны" і трыо гарманістаў "Дабрадзей" Віцебскага гарадскога цэн-

тра культуры, у склад якога ўваходзіць інструментальная група з цымбалы, баяна, басэцілі, скрыпкі і барабана; Магілёўшчына — народны цымбальны аркестр Асіповіцкага раённага цэнтра культуры; Міншчына — народны ансамбль народнай музыкі "Святліца" Дружненскага сельскага Дома культуры Пухавіцкага раёна і народны ансамбль беларускай музыкі "Дружба" адтуль жа; горад Мінск — народны ансамбль беларускіх інструментаў "Ведрыца" Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяці і моладзі; Віцебшчына — народны ансамбль цымбалістаў "Гарзэлівыя перазоны" і трыо гарманістаў "Дабрадзей" Віцебскага гарадскога цэн-

тра культуры, у склад якога ўваходзіць інструментальная група з цымбалы, баяна, басэцілі, скрыпкі і барабана; Магілёўшчына — народны цымбальны аркестр Асіповіцкага раённага цэнтра культуры; Міншчына — народны ансамбль народнай музыкі "Святліца" Дружненскага сельскага Дома культуры Пухавіцкага раёна і народны ансамбль беларускай музыкі "Дружба" адтуль жа; горад Мінск — народны ансамбль беларускіх інструментаў "Ведрыца" Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяці і моладзі; Віцебшчына — народны ансамбль цымбалістаў "Гарзэлівыя перазоны" і трыо гарманістаў "Дабрадзей" Віцебскага гарадскога цэн-

тра культуры, у склад якога ўваходзіць інструментальная група з цымбалы, баяна, басэцілі, скрыпкі і барабана; Магілёўшчына — народны цымбальны аркестр Асіповіцкага раённага цэнтра культуры; Міншчына — народны ансамбль народнай музыкі "Святліца" Дружненскага сельскага Дома культуры Пухавіцкага раёна і народны ансамбль беларускай музыкі "Дружба" адтуль жа; горад Мінск — народны ансамбль беларускіх інструментаў "Ведрыца" Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяці і моладзі; Віцебшчына — народны ансамбль цымбалістаў "Гарзэлівыя перазоны" і трыо гарманістаў "Дабрадзей" Віцебскага гарадскога цэн-

тра культуры, у склад якога ўваходзіць інструментальная група з цымбалы, баяна, басэцілі, скрыпкі і барабана; Магілёўшчына — народны цымбальны аркестр Асіповіцкага раённага цэнтра культуры; Міншчына — народны ансамбль народнай музыкі "Святліца" Дружненскага сельскага Дома культуры Пухавіцкага раёна і народны ансамбль беларускай музыкі "Дружба" адтуль жа; горад Мінск — народны ансамбль беларускіх інструментаў "Ведрыца" Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяці і моладзі; Віцебшчына — народны ансамбль цымбалістаў "Гарзэлівыя перазоны" і трыо гарманістаў "Дабрадзей" Віцебскага гарадскога цэн-

тра культуры, у склад якога ўваходзіць інструментальная група з цымбалы, баяна, басэцілі, скрыпкі і барабана; Магілёўшчына — народны цымбальны аркестр Асіповіцкага раённага цэнтра культуры; Міншчына — народны ансамбль народнай музыкі "Святліца" Дружненскага сельскага Дома культуры Пухавіцкага раёна і народны ансамбль беларускай музыкі "Дружба" адтуль жа; горад Мінск — народны ансамбль беларускіх інструментаў "Ведрыца" Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяці і моладзі; Віцебшчына — народны ансамбль цымбалістаў "Гарзэлівыя перазоны" і трыо гарманістаў "Дабрадзей" Віцебскага гарадскога цэн-

тра культуры, у склад якога ўваходзіць інструментальная група з цымбалы, баяна, басэцілі, скрыпкі і барабана; Магілёўшчына — народны цымбальны аркестр Асіповіцкага раённага цэнтра культуры; Міншчына — народны ансамбль народнай музыкі "Святліца" Дружненскага сельскага Дома культуры Пухавіцкага раёна і народны ансамбль беларускай музыкі "Дружба" адтуль жа; горад Мінск — народны ансамбль беларускіх інструментаў "Ведрыца" Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяці і моладзі; Віцебшчына — народны ансамбль цымбалістаў "Гарзэлівыя перазоны" і трыо гарманістаў "Дабрадзей" Віцебскага гарадскога цэн-

тра культуры, у склад якога ўваходзіць інструментальная група з цымбалы, баяна, басэцілі, скрыпкі і барабана; Магілёўшчына — народны цымбальны аркестр Асіповіцкага раённага цэнтра культуры; Міншчына — народны ансамбль народнай музыкі "Святліца" Дружненскага сельскага Дома культуры Пухавіцкага раёна і народны ансамбль беларускай музыкі "Дружба" адтуль жа; горад Мінск — народны ансамбль беларускіх інструментаў "Ведрыца" Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяці і моладзі; Віцебшчына — народны ансамбль цымбалістаў "Гарзэлівыя перазоны" і трыо гарманістаў "Дабрадзей" Віцебскага гарадскога цэн-

тра культуры, у склад якога ўваходзіць інструментальная група з цымбалы, баяна, басэцілі, скрыпкі і барабана; Магілёўшчына — народны цымбальны аркестр Асіповіцкага раённага цэнтра культуры; Міншчына — народны ансамбль народнай музыкі "Святліца" Дружненскага сельскага Дома культуры Пухавіцкага раёна і народны ансамбль беларускай музыкі "Дружба" адтуль жа; горад Мінск — народны ансамбль беларускіх інструментаў "Ведрыца" Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяці і моладзі; Віцебшчына — народны ансамбль цымбалістаў "Гарзэлівыя перазоны" і трыо гарманістаў "Дабрадзей" Віцебскага гарадскога цэн-

— Пачатак на 7-й стар. —
носімаі да інструментарыя, характэ-
рыста для іх рэзёна — іграі на ўпадзі-
мірскіх ражках, якая была распаўсю-
джана яшчэ ў XIV стагоддзі ў рускай ку-
льтуры. Калісьці не было такіх інстру-
ментаў, як гармошка, скрыпка, а бала-
лайка была яшчэ інструментам скама-
рахаў, тады на ражках ігралі цэлыя
аркестры. У ансамблі "Мурама" ўпадзі-
мірскія ражкі ўяўляюць сабой групу
інструментаў ад сапраіа да баса, на іх
можна сыграць шматгалоссе, наколькі
кожны іграе толькі адзін голас. Шмат-
галоссе ў іх прысутнічае і ў спевах
(шэсць галасоў) — практычна кожны
музыкант спявае сваю партыю.

Цікава было паглядзець, як выка-
рыстоўваюць гэтыя хлопцы групу
ударных самазвучных інструментаў —
іграюць на піле, кесе, прасе, гаршыку,
сякеры, званочках. Сёння музыканты
шукваюць новыя фарбы, тэмбры ў му-
зыцы, і ў гэтым пошуку ёсць свае на-
кірункі. У беларускай народнай тра-
дыцыі таксама была такая з'ява, калі
на вяселлі сям'я маладога, каб аддзя-
чыць музыкантам у апошні дзень вя-
селля, іграла на такіх падручных по-
бытавых прадметах. І ансамбль "Му-
рама" паказваў такую традыцыю ў
адным са сваіх твораў. Яны ў асноў-
ным баяністы, якія маюць музычную
адукацыю, але адмовіліся ад гэтага
інструмента на нашым фестывалі, бо
захацелі паказаць ражкі і звончатыя
зуслі. І мы аданілі гэты калектыў за
захаванне сваёй музычнай спадчыны,
інструментаў, высокі прафесіяналізм,
культуру выканання. Дарэчы, у іх цю-
доўная касцюм з ражамі, аздоблен-
най аплікацыяй са скуры са стара-
жытных арнаментальнымі знакамі.
Іх знешні выгляд, паводзіны таксама
ацэняла журы.

І ўсё ж, чаму не свой, беларускі,
калектыў стаў лаўрэатам?
Пры тым, што ў гэтым го-
дзе вельмі багата былі прадстаўлены
цымбалы і іншыя народныя інструмен-
ты. Пры той увазе да цымбалаў, якая
была нададзена. Пэўна, лепш за ўсіх
прычыну вызначыла тая ж Валянціна
Трабуніца. Я падызлілася сваім ўра-
жаннем ад культурнага ўзроўню
ансамбля "Мурама", калі ён наведваў Па-
стаўскі Дом рамёстваў "Стары млын",

Як зайграюць цымбалы, то душа адгукнецца!

дзе іх частавалі беларускімі прысмака-
мі ўдзельнікі клуба "Традыцыя": у знак
падзякі, пачастоваўшыся, выпішы
"Пастаўскі фестывальнай", яны сваі-
м цюдоўным шматгалоссем выканалі
традыцыйную застольную песню "Ча-
рачка", якую і ў нас спяваюць у многіх
рэзёнах. Валянціна Іванова тут жа
заўважыла:

— А таму што сапраўдныя музы-
канты, яны імправізуюць у творчым
жыцці і ў побыце, несучы людзям куль-
туру, якой валодаюць. Калі з'яўляецца
сапраўдны музыкант, усё да яго цяг-
нуцца, бо ён не толькі іграе на нейкім
інструменце — ад яго ідзе моцная
энергетыка. Ён і вокам, і плячом, і са-
ловамі кінуе, толпе — усё ў кадрах
паішлі, а ён аб'яўляе "Кадырыла пер-
шая!", "Кадырыла другая!", развітанне,
спатканне, паручкаліся, разліліся... І
паішло вяселле, спевы... Так было ў

народнай традыцыі, для гэтага і быў
патрэбны народны музыкант. І яшчэ.
Раней музыканты ніколі не сядзелі, і
перад імі ніякіх нот не было, яны му-
зыку праз сэрца і праз вуха прапуска-
лі. А сёння наша акадэмічная адука-
цыя — гэта музыка праз вока, таму
што музыканты іграюць з нот. А калі
музыкант вызвалены ад таго, каб
чытаць ноты, ён творца, ён музыку з
сябе вылучае.

Вось сярэд баяністаў званне лаўрэ-
ата мы надалі музыканту-самавуку з
Беразына Міхаілу Папуру. Нот не ведае,
але такі імправізатар, сапраўдны на-
родны талент. Мне прыемна сказаць,
што яго сын Павел скончыў каледж ма-
стацтваў, а зараз вучыцца ў нашым Уні-
версітэце культуры і мастацтваў. Ба-
цька, народны музыкант, выкаваў і сы-
на на музыканта. Увогуле моладзь нас па-
радавала сваім імтэтам, музыкаснасцю і

... прылежкам. Пераможцамі ў выканан-
ні прылеваюць у гэтым годзе сталі дзвюч-
ны, а не жанчыны, як заўсёды. Прылеж-
кі былі актуальныя і складзены самімі
аўтаркамі. Гэта Кацярына Зяноўчык і
Вераніка Пусько — маленькая дзвюч-
ніца з Паставаў, якая цюдоўна выступіла
на юбілейным канцэрце ансамбля "Па-
азер'е" і ў конкурсе "Хто каго?"
адзначылі таксама самую юную цымба-
лістку Настасся Насачова з Мінска.

Такім чынам, на фестывалі на-
роднай музыкі ў Паставах журы ацэняе
ў першую чару вернасць народным
традыцыям — у рэпертуары, які
складаецца з рэзінальных твораў, ва-
лоданні традыцыйнымі інструмента-
мі і ўменні тых саміх вырабляць, талена-
віта на іх іграць, умець імправізаваць і
захаліць увагу слухачоў, гледачоў. Мае
значэнне культура касцюма і паводзіна
на сцэне. Мне здаецца, што патраба-

вальныя і добра адукаваныя мясцовыя
народныя музычныя традыцыі,
пастаўскія гледачы былі цалкам згод-
ны з журы, бо іх рэакцыя, іх апладыс-
менты кожнаму выкананню або ансам-
блю былі заўсёды заслужаныя.

Старшыня журы прафесар
Міхаіл Казінец — мастац-
кі кіраўнік Нацыянальнага
акадэмічнага народнага аркестра Рэ-
спублікі Беларусь імя І. Жыноўча,
адзін з заснавальнікаў фестывалю ў
Паставах, зазначыў: "Заўсёды, калі
мы слухаем калектывы, то чакаем но-
вых творчых адкрыццяў, сюрпрызаў, і
знаходзім іх. Год ад года расце професі-
ыйны ўзровень выкананню, выяўля-
ваецца зацікаўленасць гледачоў, уза-
агавяецца рэпертуар. Пастаўскі фес-
тываль не дае нам забяцца пра нашы
карані, праз песню, танец, музыку раз-
умець, хто мы і адкуль. У гэтым яго
важная функцыя. Мы, члены журы,
маем кожны свае калектывы, і не то-
лькі ацэняем, але і самі вучымся, не
шта новае прыкмятаем, што можна
узяць у іх у творнае жыццё. Так, як і
ўсё ўдзельнікі гэтага фестывалю. Ад
шчырага сэрца жадаю кожнаму з іх
шмат сіл для нястомнай падмурка пра-
цы, якая мацуе трывалы падмурак ду-
хоўнага быцця нашага народа.

З вітання ўдзельнікам фестыва-
ла міністра культуры Уладзіміра
Матвейчука:

"Народныя песні, танцы, музыка
справедку спадарожнічалі чалавеку,
спрыялі, натхнялі, радалі, складалі
яго святамасі, надавалі жыццю асаб-
ліва святочны настрой, абуджалі леп-
шыя пачуцці, выходзілі патрыятызм.
Сёння традыцыі продкаў даламага-
юць нам разуменьне жыцця, крочыць на-
перад, будаваць заўтрашні дзень. І
таму тая справа, якой ад усёго сэрца
аддае сваё кожны ўдзельнік фестыва-
ла, — справа захавання і адраджэння
гэнакультурнай спадчыны — з'яўляецца
фальварнай і пачаснай".

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

НА ЗДЫМКАХ: Паставы з вышні
птушынага паліту; народны
цымбальны ансамбль Асіповіцкага
раённага цэнтру культуры і яго
салісты; народны ансамбль "Заранка"
з Вараняева Пастаўскага раёна.
Фота Галіны СУШЫ.

Майстэрня

Саломалляценне. Урок VI

Сувенір "Падвеска з зорчакай"

Плечыня саламяныя васьмікан-
цовыя зорчакі выконваюцца на асно-
ве квадрата, выраб якога мы раз-
глядзілі на мінулым уроку. Для выка-
нання зорчакі мы паўтарым асноў-
ныя крокі з апісання квадрата.

Вазьміце чатыры саламяныя
трубачкі з сярэдняй часткі сцябла
аднолькавага памеру даўжынёй 17-
20 сантыметраў. Паўрыхнуце з іх
саламяныя стужкі аднолькавай шы-
рынні, якія павінны заставацца віль-
готнымі.

На паверхні стала перапляціце
саламяныя стужкі, укладваючы іх ле-
вым бокам да сабе, а правым да па-
верхні стала, як гэта паказана на
малюнку 2а (глядзіце урок V).

Загніце канцы саламяных стуж-
каў 1, 2, 3 і 4, як гэта было апісана
ў папярэднім прыкладзе (малюнак
2б). У вас атрымаўся зафіксаванае
перапляцэнне ўсіх стужак (малюнак
2в).

Далей прыступім да фарміраван-
ня прамяньчэ зорчакі. Кожны праме-
ньчэ ўтвораны трайным папяртам ад-
ной са стужак.

Для фарміравання першага пра-
меня стужку 1 загніце ўверх пад вуг-
лом 45 градусаў (малюнак 3а). Звер-
ніце увагу, каб нахіленая лінія загні-
ваходзіла з сярэдзіны боку квадрата.

Стужка 1 зойме гарызантальнае
станавішча і будзе звернута да вас
сваім правым бокам, а левым да ста-
ла (малюнак 3а).

Вазьміце ўсё перапляцэнне ў рукі.
Другі раз стужку 1 загніце ад сябе —
лінія загніба прайдзе ўздоўж боку
фарміраванага на папярэднім кроку
ражачка (малюнак 3б). Стужка 1 зойме
гарызантальнае становішча паралель-
на стужцы 2 і будзе звернута да
вас левым бокам (малюнак 3б).

Трэці раз стужку 1 загніце
ўздоўж нахіленага боку ражачка, які
атрымаўся (малюнак 3в). Стужка
1 зойме сваё качатковае стано-
вішча (малюнак 3в). Выступаючы
ражак — гэта адзін з васьмі прамя-
ньчэ будучай зорчакі.

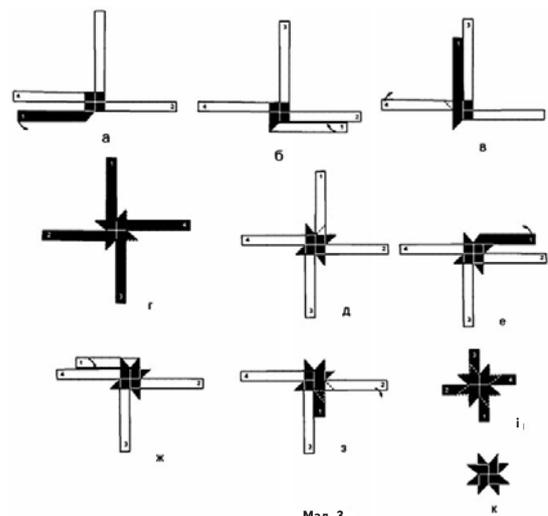
Наступны праме-
ньчэ стужкаў 4. Стужка для выканан-
ня наступных прамяньчэ выбіраецца
невпадкова. Яна павінна ў сваім
апошнім становішчы прыціснуць па-
пярэднюю стужку, не даючы ёй раз-
гарнуцца. На нашай схеме такой
стужкай з'яўляецца стужка 4. Яна
зафіксуе становішча стужкі 1.
Стужку 4 загнібаем тры разы на той
жа схеме, што і стужку 1.

Трэці праме-
ньчэ будзе ўтвораны
трайным перагібам стужкі 3.
Апошні, чацвёрты праме-
ньчэ,

ным перагібам стужкі 2,
апошняе становішча якой
зафіксуе ўсё перапляцэнне.
Для гэтага канец стужкі 2
працягнуць пад стужку 1 "ў
замок". Пасля апошняга пе-
рапляцэння ў вас павінна
атрымацца зорчакі з ча-
тырма прамянямі (малюнак
3г).

Пасля таго, як вы выка-
наеце зорчакі з чатырма
прамянямі, прыступіце да
стварэння наступных пра-
мяньчэ. Для гэтага перавяр-
ніце зорчакі так, каб не-
абразаныя канцы стужак 1,
2, 3 і 4 былі звернуты да
вас сваім левым бокам (ма-
люнак 3д).

Наступныя чатыры
прамяні нашай зорчакі бу-
дуць утварацца гэтак жа, як і ў па-
пярэднім прыкладзе — трайным пе-
рагібам кожнай саламянай стуж-
кі. Пачнём са стужкі 1 (малюнак 3е),
загнібаючы яе на сябе. Загні стужкі
будзе размешчаны пад вуглом 45 гра-
дусаў да рабра квадрата і выходзіць
з яго сярэдзіны. Далей робім другі
загні стужкі 1 вкол боку ўтворанага
трохвугольніка (малюнак 3ж). Пры
трэцім загнібе стужкі 1 (малюнак 3з)

Мал. 3

утворыцца прамяньчэ.

Наступныя прамяні будуць утво-
раны аналагічна. Кожная наступная
стужка павінна фіксаваць становіш-
ча папярэдняй стужкі. У нашым пры-
кладзе такой стужкай будзе з'яўля-
цца стужка 2 (малюнак 3і). У сваім
апошнім становішчы яна зафіксуе
стужку 1.

Пасля таго, як усе прамяні будуць
фарміраваны, апошняе, чацвёртае
стужка, павінна зафіксаваць усё пе-

рапляцэнне. Канец стужкі працяг-
ніце пад стужкай 1 "ў замок". Заста-
лася абразаць выступаючыя свабод-
ныя канцы стужак ўздоўж рэбраў
цэнтральнага квадрата — і зорчакі
будзе гатова (малюнак 3к). Яна мае
аднолькавыя малюнак з аднаго і дру-
гага боку. Калі выкарыстаць сала-
мяныя стужкі рознага колеру, атры-
маюцца зорчакі з рознакаляровымі
прамянямі.

Татцяна РЭПІНА.

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ОТВЕТ Спецвыпуск №5

“Сны об Армении”

в музее народной архитектуры и быта в Строчицах

Насыщенной культурной жизнью живет армянское сообщество в Беларуси. Только отпраздновали День провозглашения Республики Армения 28 мая, провели посвященные этому событию концерты, приняли участие в Фестивале национальных культур в Гродно, как Минское городское армянское культурно-просветительское общество “Айастан” организовало новую праздничную программу.

выступлений фольклорного танцевального коллектива “Эребуни”, художественным руководителем и идейным вдохновителем которого является Рузанна Аванесян. На суд зрителей артисты представили номера “Возрождение”, “Вербное воскресенье”, “Свадебный танец”. В репертуаре ансамбля, который существует с 1998 года, больше 35 танцев. Среди них как национальные классические, так и танцы в современной обработке. Кроме этого, представители армянского объединения подготовили тематическую фотовыставку под названием “Сны об Армении”. Гости, среди которых были как представители армянского сообщества, так и белорусы, катались на лошадях, пробовали блю-

да национальной армянской кухни и пили чай. Музыка, песни, фотографии, национальная кухня перенесли в атмосферу Армении и оставили у посетителей ощущение причастности к богатой культуре этой древней страны. Сотрудничество Минского городского армянского культурно-просветительского общества “Айастан” с музеем народной архитектуры и быта в Строчицах будет продолжаться. Как говорит Георгий Егиазарян, президент “Здравствуй, Армения!” — начало масштабных совместных проектов. Основной сезон мероприятий откроется осенью, когда соберутся все члены “Айастана”. Пока же его молодые представители отправляются в Ереван на Всемирный форум армянской молодежи, а ансамбль “Эребуни” готовится к большому концерту, который пройдет в сентябре и будет посвящен Дню Независимости Республики Армения.

Екатерина НЕМОГАЙ.
НА СНИМКЕ: ансамбль “Эребуни”.

Идея провести праздник “Здравствуй, Армения!” в Белорусском государственном музее народной архитектуры и быта в Строчицах появилась спонтанно. По словам председателя “Айастана” Георгия Егиазаряна, белорусские армяне охотно откликнулись на предложение руководства музея о проведении национального праздника, целью которого стала популяризация культуры армянского народа, а так-

же сохранение национальных традиций и обычаев представителей Армении в Беларуси. В этот день в музее под открытым небом было много музыки, песен, танцев: Степан Арутюнян играл на национальном армянском музыкальном инструменте дудуке, армянские песни исполнили Грайт Бартегян и молодая певица Робсине Гаворкян. Основным пунктом праздничной программы стало

Украинская песня звучит на Витебщине не только во время “Славянского базара”...

Одно из самых активных национальных объединений на Витебщине — общественная организация украинцев “Родислав”, которая входит в состав Ассоциации украинцев Беларуси “Ватра”. Возникнув всего пять лет назад, общество активно зарекомендовало себя. К нему относятся украинцы не только Витебска, но и районов области. Общество занимается распространением знаний об истории и культуре своей этнической Родины, популяризирует украинского языка и литературы, его члены принимают активное участие в организации Дней славянской письменности, фестивалей песни, художественных выставках, выставках народного творчества. В течение 15 лет художественные коллективы белорусских украинцев представляют свое творчество на Международном фестивале искусств “Славянский базар в Витебске”. О работе общества “Родислав” рассказывает его председатель, народный мастер, член Союза мастеров Беларуси Надежда ПЕТРУШКО:

— С первого года проведения “Славянского базара” мы представляем на нем свою культуру. Все началось с выставки народного творчества в “Городе мастеров”. Там мы с ученицами (я веду кружок народной вышивки) продемонстрировали украинский орнамент. На второй год организовали республиканскую выставку вышивки в Здравнево. Постоянно участвуем в шестидесяти национальных культур. В этом году в рамках “Славянского базара” проводим фестиваль “Украинцы в Беларуси”. Нам представили открытые площадки, на которых выступают коллективы белорус-

ских украинцев из разных областей и районов страны. Мы общаемся с украинцами со всей Беларуси, приглашаем их на “Славянский базар”, организуем им проживание, питание, культурную программу. Придерживаемся такого принципа, что нас гордо слышит целый год, поэтому представляем возможность выступить и другим. Так, в этом году приехал ансамбль “Вербичанка” с деревни Ветка, единственный ансамбль бандуристов в Беларуси, а также детский коллектив из Колодищ, ансамбль из Марииной Горки.

Витебск рад нашему творчеству. Начался праздник с поселка Руба Витебской области с Купальской ночи. С 6 на 7 июля на берегу Двины украинская диаспора и представители других национальностей — русские, корейцы, молдаване, евреи, поляки — состязались в конкурсах пирогов, каравая, венков, букетов. С большим успехом прошел вечер поэзии. Звучали песни в исполнении народных ансамблей, солистов.

— Украинская песня звучит на Витебщине не только во время “Славянского базара”. В каких еще фестивалях принимает участие украинские коллективы?

— Начиная с 2001 года, с очередностью раз в два года, в районном центре Миоры проходит областной фестиваль “Нас объединила земля Беларуси”. Основная цель фестиваля — это ознакомление населения с самобытной культурой народов, представители которых проживают в об-

ласти. На фестивалях свое творчество представляют русские, евреи, поляки, литовцы, армяне, цыгане, узбеки, татары, коми. Эти фестивали не пропускаем и мы. Традиционно участвуем в Международном фестивале народной музыки “Звіняць цымбалы і гармонік” в Поставах, Международном фестивале песни и музыки Поднепровья России, Беларуси и Украины “Днепровские голоса в Дубровно”. Достоинно выступили в этом году на фестивале Национальных культур в Гродно. Второе место среди молодых исполнителей эстрадной песни заняла украинка Наталья Шевченко. Был отмечен автор и исполнитель белорусских, русских и украинских песен Анатолий Пашенков. Впервые лауреатом фестиваля стала вышивальщица Лидия Конохова. Трижды становится лауреатом фестиваля автор и исполнитель своих песен Алексей Вычнина. Среди модных исполнителей лауреатом стала дебютантка Виктория Тугина из Ушач.

— Какое внимание уделяется изучению родного языка, воспитанию национального самосознания у подрастающего поколения?

— Существует такое понятие — “матчиная школа”. Это значит, что родители, бабушки и дедушки сами обучают детей языку, литературе, знакомят с традициями и обрядами народа. Наверно, лучше, чем мама никто ребенка не научит родному языку. Поэтому иного варианта пока мы не видим. Возможно, через какое-то время организуем школу выход-

ного дня на базе одной из витебских общеобразовательных школ. Главное, что дети, когда приезжают на Родину своих предков, понимают и говорят на украинском языке.

При помощи республиканского объединения “Ватра” и посольства Украины пять лет назад на базе городской библиотеки имени Горького открыли “уголок украинской литературы”. Книжки, учебники, методическую литературу присылают из Украины через посольство. Нашей литературой пользуются также преподаватели и студенты Педагогического университета, где на кафедре филологии изучают украинский язык.

Отмечаем православные праздники, организуем пасхальный фестиваль детского творчества, рождественские выставки, конкурсы. На фестивале в Гродно два участника из “матчиной школы” стали лауреатами конкурса чтецов.

— Как часто организовываются поездки в Украину?

— Летом каждая семья стремится побывать на Родине, навесить родственников. В течение многих лет мы организуем автопробеги по Украине. По пять-шесть семей на машинах едут в один регион. Осенью встречаемся, показываем фотографии, делимся впечатлениями. Конечно, у всех у нас живы тоска по Родине, желание передать любовь к Украине детям. Автопробеги, своеобразные активные экскурсии, — способ связи со страной.

— С какими проблемами приходится сталкиваться?

— Сложностей нет, когда есть взаимопонимание. Все вопросы решаются по телефону, небольшие организационные собрания проходят после фестивалей, праздников, выставок, которые так и сменяют друг друга. Единственное: у нас нет отдельного помещения. Но и это не критическая ситуация: собираемся в Центре национальных культур при Городском центре культуры или в библиотеке имени Горького. Отдел культуры всегда предоставляет площадки, приглашает на все городские праздники. Сотрудничаем с Витебской православной епархией, отделом образования, проводим мероприятия в школах, библиотеках. В Литературном музее, где, кстати, на стенде “Я в Витебск приехал” есть разделы о Гоголе, Шевченко, часто проходят встречи с поэтами, художниками.

Надеясь, что в скором времени в городе появится Дом национальностей, где у нас будет свое помещение.

— Насколько активно вы общаетесь с представителями других национальностей?

— Я живу в Беларуси уже 34 года. Родители, когда провозили меня в Беларусь, говорили, что прежде, чем обзавестись своей семьей, я должна выучить культуру и язык народа, с которым собираюсь жить. Только тогда к нам будут относиться уважительно, когда мы, представители других национальностей, будем любить и уважать страну, в которой живем.

Беседала Екатерина НЕМОГАЙ.

Па працы і пашана

Приемныя вынікі VI Усебеларускага фестывалю нацыянальных культур

У пачатку чэрвеня 2006 года ў Гродне адбыўся VI Усебеларускі фестываль нацыянальных культур. Ужо з упэўненасцю можна сказаць, што фестываль прайшоў на высокім узроўні: у плане арганізацыі і самаго свята. Аргкамітэт фестывалю, кіраўнікі нацыянальных аб'яднанняў прыклаці нямаю намаганні, каб фестываль адбыўся. Камітэт па справах рэгіён і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь вырашыў узнагародзіць найбольш актыўных арганізатараў, кіраўнікоў і ўдзельнікоў ганаровымі граматамі і Памятнымі пісьмамі. Уручэнне узнагарод адбылося ў Камітэце 29 чэрвеня. У час урачыстасці старшыня Камітэта Леанід Гуляка сказаў: "Узнагароджане не за сам фестываль, не за яго заключэнне мерапрыемстваў ў Гродне, а менавіта за яго падрыхтоўку, за два гады сур'ёзнай працы, каб фестываль прайшоў на такім узроўні. Гэта адзінае ў рэспубліцы значнае мерапрыемства, якое ствараецца на "голым" энтузіязме. Што мяне заўсёды радавала і радуе ў гэтым фестывалі — наколькі шчыра людзі там працуюць!"

Леанід Гуляка таксама адзначыў Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур, які ўзначальвае Ірына Лемцігова. "Чаго не ўмяня — заўважыў Л. Гуляка — у цяперашні момант сваю работу, трэба даносіць да людзей усё, што робіцца, каб усё вядома". Далей адбылося ўзнагароджанне за актыўны ўдзел у мерапрыемствах VI Усебеларускага фестывалю нацыянальных культур 2005-2006 гадоў.

Ганаровыя граматы Камітэта па справах рэгіён і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь за вялікую ўвагу да вырашэння пытанняў захавання міжнароднага згоды ў раёне, падтрымку і забеспячэнне іх удзелу ў VI Усебеларускім фестывалі нацыянальных культур узнагароджаны:

Касабуцкі Сямён Міхайлавіч — старшыня Маладзечанскага райвыканкама Мінскай вобласці;
Гайковіч Наталія Сяргееўна — намеснік старшыні Маладзечанскага райвыканкама Мінскай вобласці.

За вялікую ўвагу да вырашэння пытанняў захавання міжнароднага згоды ў раёне, падтрымку і забеспячэнне іх удзелу ў VI Усебеларускім фестывалі нацыянальных культур адзначаны:

Прывалаў Фёдар Іванавіч — старшыня Нясвіжскага райвыканкама Мінскай вобласці.

За плённы ўдзел у арганізацыі і забеспячэнні мерапрыемстваў VI Усебеларускага фестывалю нацыянальных культур адзначаны:

Аўраменка Валерыя Лівончычыч — дэкан Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага інстытута культуры і мастацтва;
Гром Уладзімір Мікалаевіч — мастацкі кіраўнік заслужанага аматарскага калектыву "Круціцкія музыкі", дэкан кафедры духавой музыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтва;

Гуд Пётр Адамавіч — загадчык кафедры рэжысуры абрадаў і свят Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў;

Дрыньскі Міхаіл Паўлавіч — мастацкі кіраўнік Нацыянальнага акадэмічнага народнага хору Рэспублікі Беларусь імя Г.Д.Тітовіча, старшыня журы VI Усебеларускага фестывалю нацыянальных культур;

Жалызняк Геннадзь Уладзіміравіч — начальнік аддзела культуры Гродзенскага гарвыканкама;

Лемцігова Ірына Васільеўна — дырэктар Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур;

Лойка Аляксандр Чэслававіч — дырэктар Гродзенскага абласнага навукова-метадычнага цэнтра народнай творчасці і культурна-асветнай работы;

Якучыцка Альбіна Васільеўна — загадчык кафедры харавога і вакальнага мастацтва Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў;

Рэўтовіч Яўген Мікалаевіч — прафесар Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў;

Салко Мікалай Мікалаевіч — гадоўны падлетмайстар акадэмічнага ансамбля песні і танца Узброеных сіл Рэспублікі Беларусь;

Сахута Яўген Міхайлавіч — старшыня грамадскага аб'яднання "Беларускі саюз майстроў народнай творчасці";

Сяргэевіч Уладзімір Міхайлавіч — намеснік дырэктара Устаноў адукацыі "Гродзенскі дзяржаўны каледж мастацтваў";

Фядотаў Аляксандр Георгіевіч — дацэнт кафедры рэжысуры абрадаў і свят Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

Але найбольш у гэты дзень у Камітэце гучалі прозвішчы актывістаў нацыянальных аб'яднанняў. Узнагародзілі за актыўны і творчы ўдзел у мерапрыемствах VI Усебеларускага фестывалю нацыянальных культур у 2005-2006 гадах прысутныя віншалі:

Аванесян Рузану Георгіеўну — мастацкага кіраўніка фальклорнага армянскага ансамбля танца "Эрзбуні" Мінскага гарадскога армянскага культурна-асветнага таварыства "Айастан";

Адамава Грыгорыя Саркісавіча — старшыню Гродзенскага рэгіянальнага грамадскага аб'яднання армян "Мусалер";

Ангелюс-Палаву Нону Уладзіміраўну — кіраўніца дзіцячага хора грэчаскай песні грамадскага аб'яднання "Грэчаскае культурнае таварыства "Алжэстыда";

Андрэя Міхаіла Якаўлевіча — старшыню грамадскага аб'яднання "Абшчына беларускіх чужакоў", г. Гродна;

Асдулава Хірыз Газіевіча —

старшыню міжнароднага грамадскага аб'яднання дагестанцаў "Ачар";

Багданова Ірана Ісхакавіча — старшыню грамадскага аб'яднання "Міжнародны фонд развіцця татар-башкірскіх духоўнай спадчыны";

Багірава Націка Надзір-Аглы — старшыню праўлення міжнароднага грамадскага аб'яднання "Кангрэс азербайджанскіх абшчынаў";

Бей Таццяну Паўлаўну — старшыню культурна-асветнага ўкраінскага таварыства "Обрій" БГА ўкраінцаў "Ватра";

Валько Антаніну Мікалаеву — старшыню грамадскага аб'яднання "Абшчына "Маддова";

Гутоўскага Віктара Мікалаевіча — старшыню Беларускага грамадскага аб'яднання ўкраінцаў "Ватра";

Дзіргінска Альгімантаса Іозавіча — старшыню Гродзенскага грамадскага аб'яднання літоўцаў "Тэвіне";

Дзьянава Рафаэля Мікалаевіча — старшыню Савета Беларускага грамадскага аб'яднання грэкаў "Пелананас";

Казлоўскага Алега Аляксандравіча — кіраўніка грамадскага аб'яднання "Беларуская цыганская дыяспара";

Калеснік Віталію Антанаву — старшыню праўлення рэспубліканскай грамадскай арганізацыі "Беларуская абшчына літоўцаў";

клуб нацыянальных культур "Карагод" Ганцавіцкага гарадскога Дома культуры Брэсцкай вобласці (кіраўнік Гурская Ірына Аркадзьеўна);

Каржа Міхаіла Сямёнавіча — старшыню грамадскага аб'яднання "Гродзенскі яўрэйскі дом "Менора";

Курака Уладзіміра Дамітрыевіча — саліста ансамбля рускага гарманса рэспубліканскага грамадскага аб'яднання "Рускае таварыства";

Левіна Леаніда Мендзелевіча — старшыню Саюза беларускіх яўрэйскіх грамадскіх аб'яднанняў і абшчынаў;

Луцкія Іосіфа Іванавіча — старшыню грамадскага аб'яднання "Саюз палякаў на Беларусі", г. Гродна;

Лыскабылкі Леаніда Міхайлавіча — старшыню культурна-асветнага таварыства ўкраінцаў "Крыаны" БГА ўкраінцаў "Ватра";

Манію Эпгулжа Гадаевіча — старшыню Гродзенскага грамадскага аб'яднання грузін, г. Гродна;

Маргун Наталія Мікалаеву — старшыню Гродзенскага

культурна-асветнага грамадскага аб'яднання ўкраінцаў "Барвінак"; народнае аматарскае аб'яднанне прадстаўнікоў нацыянальных культур "Шматгалоссе" Барысаўскага раёна Мінскай вобласці (кіраўнік Кавалеўская Наталія Леанідаўна);

Папунізі Мікалая Цімафеевіча — намесніка старшыні грамадскага аб'яднання "Грэчаскае культурнае таварыства "Алжэстыда";

Рі Кімі Дзінюеву — старшыню Савета рэспубліканскага грамадскага аб'яднання "Асацыяцыя беларускіх карэйцаў";

Савельеву Ірыну Пятроўну — загадчыка аддзела адукацыі і культуры грамадскага аб'яднання "Саюз палякаў на Беларусі";

Сафі Сайфураханна Махамеджана — старшыню Савета міжнароднай дабрачыннай грамадскай арганізацыі афганскіх бежанцаў "Афганская абшчына";

Ткачова Міхаіла Іванавіча — старшыню Мінскага абласнага аддзялення рэспубліканскага грамадскага аб'яднання "Рускае таварыства";

Турашова Мурата Сарсенбаевіча — старшыню міжнароднага грамадскага аб'яднання казахцаў "Ата-мекен" ("Башкоўскі край");

Хегай Вольгу Леанідаўну — мастацкага кіраўніка ансамбля народнага карэйскага танца "Кымгансан" рэспубліканскага грамадскага аб'яднання "Асацыяцыя беларускіх карэйцаў";

Чыскаву Наталію Аляксандраўну — канцэртмайстра ансамбля рускага гарманса рэспубліканскага грамадскага аб'яднання "Рускае таварыства";

Штокман Вольгу Ігараўну — старшыню грамадскага аб'яднання нямецкай культуры "Масты";

Эль Вадзія Ібрахіма Мустафу — старшыню праўлення міжнароднага грамадскага аб'яднання "Беларуска-палесцінскае абшчына";

Уручаны Памятныя пісьмы Камітэта па справах рэгіён і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь за актыўны і творчы ўдзел у мерапрыемствах VI Усебеларускага фестывалю нацыянальных культур у 2005-2006 гадах:

армянскаму фальклорнаму ансамблю "Лядовая кропачка" в. Астралева Брэсцкага раёна (кіраўнік Ванесян Алвар);

Гаібараву Барысу Акіфіравічу — старшыню культурна-асветнага грамадскага аб'яднання "Габустан", г. Мінск;

Егізарану Георгію Анушаванавічу — старшыню Мінскага гарадскога армянскага культурна-асветнага таварыства "Айастан";

Крыніцкаму Аляксандру Аляксандравічу — старшыню грамадскага аб'яднання татар, г. Гродна;

Мацкоўлевічу Івану Станіслававічу — старшыню Пяляскага грамадскага аб'яднання літоўцаў "Тымціне";

Па працы і падзяка. Урачыстасць у Камітэце падзяляў рысу духавадому перыяду напружанай дзейнасці і задапа настрой на новы этап.

Падрыхтавала
Валяціна ГРЫШКЕВІЧ,
НА ЗДЫМКУ: узнагароду Ноне Ангелюс-Палаву ўручае старшыня Камітэта Леанід Гуляка.

Фота Сяргея ДЗЕНІСЕНКІ.

Если петь от души, то все песни хороши

Идея создания регионального фестиваля "Песни памяти", которая осуществлена три года назад Островским райисполкомом и общественной организацией "Клуб "Горевый", объединяющей выходцев из Гродненской области, проживающих в разных областях Беларуси, Литвы, России, Канады и Соединенных Штатов Америки, для многонациональной Гродненщины оказалась удачной. С первого года своего существования фестиваль собирает около двухсот участников.

17 июня этого года свыше 20 самодеятельных творческих коллективов, всего около трехсот человек, приняли участие в III фестивале "Песни памяти", который прошел в Рымонском сельском Доме культуры Островского района. Как сказал заведующий отделом культуры Островского райисполкома Сергей Севко: "Цель мероприятия — сохранение традиций национального песенного творчества народов приречья, воспитание у людей разных поколений высокой культуры межнационального общения, повышение профессионального и исполнительского мастерства".

В адрес участников направил приветствие Посол Республики Беларусь в Литве Владимир Дранкин.

Исполнив конкурсную программу, все самодеятельные артисты получили доступ к "свободному микрофону", у которого показывали лучшие концертные номера из своего репертуара. В жюри работали представители Гродненского областного методического центра народного творчества и Центра культурной деятельности Восточной Литвы. Победителям Островский райисполком вручил ценные подарки — телевизор "Горизонт", музыкальную технику, фотоаппаратуру.

В рамках фестиваля прошел областной семинар руководителей национально-культурных объединений. Они делились опытом работы, а также перенимали интересный опыт фестивальной работы Островщины. Иосифу Луничку, руководителю Союза поляков на Беларуси было предоставлено почетное право в честь открытия праздника зажечь фестивальную свечу.

"Песни памяти" стали одним из самых ярких событий в культурном календаре района. Но не единственными. В районе, где 10,4 процента жителей составляют поляки и 3,5 процента — литовцы, действуют три литовских и четыре польских национально-культурных объединения, и каждое из них живет своей полноценной жизнью, предоставляет возможность сохранять и развивать культуру, язык, традиции. В Рымонях уже 10 лет действует школа с литовским языком обучения. В белорусскоязычных Рымонской и Гродненской средних школах изучение литовского языка ведется в форме факультатива. А обучение польскому налажено в шести средних и базовых школах района, а также в Островце.

В Гродненском регионе, где прошел фестиваль "Песни памяти", действуют две общественные организации литовцев: клуб "Горевый" и Гродненская община литовцев. "Все таланты они демонстрируют не только перед местными литовцами, но и на районных конкурсах и фестивалях. А в начале июня многие из них представляют литовское объединение на заключительных мероприятиях VI Белорусского фестиваля национальных культур, где показали на своем подворье великолепный свободный обряд. Регулярно проводят также выставки живописи, ткачества, декоративно-прикладного искусства.

Районный отдел Союза поляков на Беларуси организует обрядовые праздники, вечера поэзии, конкурсы чтецов, поездки по храмам Островщины и немало других интересных мероприятий. Два коллектива (один из которых — "Польское эхо Островца" — объединяет ветеранов, а другой — "Польские клятвы" — детей и молодежь) исполняют народные, эстрадные и духовные песни.

Яна ГРОМ.

Бадай, зрэдку мы — людзі, жыццё якіх імкліва працякае на роднай зямлі, — задумваемся над тым, што значыць для нас слова "Радзіма". А да канца спазнаць яго сэнс нам выпадае толькі тады, калі прыходзіцца развітацца з любой старонкай. Але ёсць людзі, якія па пэўных абставінах радыкальна мяняюць месца жыцця. Яны абрастаюць каранямі і плённа працуюць на землях іншых народаў. Для іх асабліва важна мець хоць нейкую сувязь з Радзімай, быць у курсе ўсіх падзей або проста мець побач чалавека, які б мог раздзяліць з імі іх абстрактнае пачуццё любові да Айчыны. І так хочацца ім быць пачутымі землякамі, расказаць пра тое, што дзесяці дзялёка, за межамі дарогай сэрцу краіны, яны з гонарам адстойваюць права звацца беларусамі.

Сёлета, дзякуючы аўтарам-складальнікам Аркадзію Крупеньку і Мітрафану Курачкіну, спраўдзілася надзея беларусаў, якія жывуць у Расіі. У Рэспубліцы Комі пабачыла свет кніга "След на паўночнай зямлі". Яна ўключае ў сябе раздзелы, аб'яднаныя агульнай тэмай: жыццё этнічных беларусаў за мяжой. Кніга стваралася намаганнямі актывістаў нацыянальна-культурнай аўтаноміі беларусаў у Комі на грамадскіх пачатках. Яна ўяўляе сабой аповед пра прадстаўнікоў беларускай

дыяспары, якія ўнеслі значны ўклад у развіццё эканомікі, адуканні і культуры Рэспублікі Комі.

Кніга распачынаецца аповедам пра лёсы беларусаў, зламааных жорсткай машынай рэпрэсій у дваццятых-трыцятых гады мінулага стагоддзя. Тысячы нашых свайчыннікаў адбывалі пакарэнні ў далечні ад роднага краю. Так, на Комі зямлю былі высланы адзін з арганізатараў і кіраўнікоў літаратурна-мастацкага аб'яднання "Маладняк" Адам Бабарэка, кампазітар Міка-

Беларускі след на паўночнай зямлі

лай Клаўс, мелык Міхаіл Чаховіч...

Чытаючы нары-

сы, замалёўкі, біяграфічныя даведкі пра прадстаўнікоў беларускай дыяспары ў раздзеле "След на паўночнай зямлі" і "Гэта наша з табой біяграфія", міжволі ўгледжваю ў твары людзей. Вягучь літары, радкі, старонкі. І раптам агортвае такое адчуванне, быццам з кожным знаёма асабіста, вост толькі даўно не бачыліся. А пачуццё радасці, гонару перапаўняе сэрца, бо Анатоль Дзмітрыевіч Ізмалкаў — народны артыст Рэспублікі Комі, Іван Самёнавіч Самёнаў — Герой Сцяжылістычнай Працы, Георгій Гаўрылавіч Набокін і Пётр Мікалаевіч Галавачоў — заслужаныя работнікі народнай гаспадаркі Комі АССР, Марыя Станіславаўна Кутукова — выдатнік народнай асветы, Дзмітрый Нікіфаравіч Татарынаў — заслужаны работнік транспарту РФ, Вячаслаў Андрэевіч Федаровіч — кандыдат філасофскіх навук, Георгій Мікалаевіч Вапшэвіч і Яраслаў Георгіевіч Карташовіч — генерал і гэтак далей. Можна бясконца пералічваць дасягненні нашых землякоў, але трэба адзначыць, што няма такой сфе-

ры дзейнасці ў Рэспубліцы Комі, дзе б яны не пакінулі свой след, заслугуючы павагу сваёй працавітасцю, сумленнасцю, задушаўнасцю і, бясспрэчна, талентам.

"Нам песня будаваць і жыццё дапамагае" — так аптмістычна называецца наступны раздзел кнігі. Адразу ж узгадваюцца радкі з беларускай народнай песні "Чаму ж мне не пець, чаму ж не дудзец, калі ў майбых хатачы парадка ідзец". Шчасце, радасць, прыгажосць, пачуццё чалавечай годнасці папрабуюць раздолля для душы, а яго можна знайсці толькі ў песні, пранесенай народам праз стагоддзі. Ужо на першым пасяджэнні Савета нацыянальнай аўтаноміі было вырашана арганізаваць калектыв мастацкай самадзейнасці "Беларусь", у вытокаў якога стаялі Валянціна Маскаленка, Лідзія Крупенька, Надзея Лосева, Ала Дабравольская і іншыя. За час свайго існавання калектыв стаў незаменимым удзельнікам мерапрыемстваў рэспубліканскага маштабу і быў узнагароджаны шматлікімі ганаровымі граматамі, дыпламамі. Трэба адзначыць, што калектыв аб'яднаў беларусаў Комі, у ліку яго ўдзельнікаў ёсць урачы, настаўнікі, аграномы, эканамісты, будаўнікі.

Далёка ад Радзімы вельмі важна ведаць, што побач ёсць надзейная далянь сябра. Патрымку і ўзаемамарнае беларусы знайшлі ў асобах Уладзіміра Муляка, Яўгена Лескіна, Андрэя Канева, Дар'я Ігнатавай, Пятра Малафеева і іншых. Таму менавіта ім прысвечаны раздзел "Сябры беларускай аўтаноміі".

Завяршае кнігу раздзел "Калі нас муза наведала". У ім прадстаўлены аўтары пражаных і паэтычных твораў не толькі прадстаўнікоў беларускай дыяспары, але і яе сяброў. Вершы Івана Пехцерава, Андрэя Канева, Ніны Пундзікавай, Мітрафана Курачкіна, Святланы Краўцовай, Вольгі Дрындзюжык кранаюць да глыбіні душы сваёй шчырай любоўю да Беларусі, неперадольным прыязнем да родных каранёў, якія моцна трымаюць, не зважаючы на вялікую адлегласць і час. Жыццёвым лірызмам насычана апавяданне Тамары Курачкінай "Дабрыня", якое ўразіла і многіх чытачоў "ГР" (№34-35, 2005). Названы далёка не ўсе творы, змешчаныя ў гэтым раздзеле. Тут можна прачытаць яшчэ і гумарэскі, наведы, апісанні выпадкаў з жыцця, басні, вершы для дзяцей і іншае. Радуе, што талент нашых землякоў шматгранны.

Ірына ШАБУЛДАЕВА.

У будучы даведнік

Расія

КУРАЧКІН Мітрафан

Курачкін Мітрафан Іванавіч (16.01.1938, в. Каменка Крывяўскага раёна Мазіўскай вобл.), журналіст, паэт, празаік, вядомы ў Рэспубліцы Комі грамадскі дзеяч. Заслужаны работнік культуры Рэспублікі Комі (1994), член рэдакцыі літаратурнага альманаха "Сыктыўкар".

Нарадзіўся М. Курачкін у беднай селянскай сям'і шостым (апошнім) дзіцём. Бацькі — Іван Афанасевіч і Наталія Сцяфанавіч — выхавалі ўсіх дзяцей пражанымі людзьмі. Скончыўшы ў Крычаве сярэднюю школу (1955), падаўся на Поўнач, каб зарабіць грошы на далейшую вучобу. Год працаваў рабочым на лесанарыхтоўках у Шуўска-Віданскім леспрагмаце (Каральская АССР). У Петрававодска скончыў дзесяцікласнае вучылішча і быў накіраваны на работу ў Валдайскае леспрагмас (Карэлія) на пасадку наміроўшчыка лесанарыхтоўкаў і лесаводу, затым назначаны інжынерам па тэхнічным нармраванні на тым жа прадпрыемстве. Скончыў гістарычны факультэт Петрававодскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя О. Куусіненна (1965). Чатыры гады ўзначальваў аддзел эканомікі ў сляжскага райгазеце. Па накіраванні вучыўся ў Ленінградскай вышэйшай парт-

ыйнай школе (аддзяленне друку, радыё і тэлебачання). Пасля яе заканчэння (1969) быў прызначаны рэдактарам у калывальскую райгазету. У 1973 годзе Комі абкам КПСС запрасіў М. Курачкіна на работу ў зноў адкрыты грамадска-палітычны часопіс "Вестник политической информации" (затым "Ориентир"), у якім Мітрафан Іванавіч прайшоў шлях ад літаратурнага супрацоўніка да галоўнага рэдактара.

Першыя вершы і апавяданне М. Курачкіна надрукаваў у час службы ў рэдакцыі Саўецкай Арміі ў райгазеце (г. Сольцы Наўгародскай вобл.). Друкаваўся ў калектывных зборніках, літальманахах, у газетах Расіі і Беларусі (вершы, байкі, апавяданні, нарысы). У Карэліі выдавецтва ў 1976 годзе выйшла кніга "Калевала" (серыя "Гаралы і раўны Карэліі"). У Комі быў сааўтарам, адрэдагаваў (ці зрабіў літаратурны запіс) важную для рэспублікі кнігі: "Погляд скрозь гады" (аб Усьць-Куломскім раёне), "Кузня педагагічных кадраў" (аб Комі педінстытуце), "Дарогі Рэспублікі Комі", "На варце законнасці і правапарадку" (аб МУС Рэспублікі Комі), "Так змяніўся Комі край" (аб будаўніках Паўночнага краю). У 2000 годзе сумесна з доктарам гістарычных навук І. Жарабцовым быў рэдактарам-складальнікам аб'ёмнай кнігі (865 старонак) "Сувязь часоў". Напісаў шмат нарысаў для шматтомнай "Кнігі памяці Рэспублікі Комі", якія атрымалі высокую ацэнку ў прэсе, зборніку "Межы адвагі і стойкасці", "По-

бач з намі", "Папльчнікі". Са старэйшай НКА "Беларусь" у РК Аркадзем Крупенькам завяршыў работу над кнігай "След на паўночнай зямлі" (пра ўклад беларусаў у развіццё эканомікі і культуры Комі).

Вершы, байкі, аповесці М. Курачкіна друкуюцца ў літаратурным альманаху "Сыктыўкар", часопісах сатыры і гумару "Скорпион" (Казань), "Оса" (Іашкар-Ала), у рэспубліканскай газеце "Красное знамя" і іншых выданнях. У Саюз журналістаў СССР быў прыняты ў 1975 годзе.

З 1995 года знаходзіцца на пенсіі, але з грамадскай работай не парывае: член савета сыктыўкарскай ветэранскай арганізацыі журналістаў, старшыня камісіі па этыцы рэспубліканскай арганізацыі Саюза журналістаў, член рэдакцыі літаратурнага альманаха "Сыктыўкар", член савета НКА "Беларусь" у РК, па-ранейшаму актыўна выступае ў СМІ, у тым ліку друкуецца ў беларускіх газетах, у прыватнасці, "Голас Радзімы". Піша арыгінальную прозу (у творах усё словы пачынаюцца з адной літары). У літальманахах надрукаваны аповесці "Цягнуліся бульварам бажы", "Гора горкае", "Дарогі Дар'і Дзержачовай", "Працэс пайшоў..." і іншыя. Як член савета аўтаноміі вядзе вялікую работу сродд беларускай дыяспары, клопіцца, каб вершы землякоў-беларусаў друкаваліся ў часопісах і літаратурных альманахах.

Жанаты на ўраджэнцы Брэста (з 1962 года).

Тамара КУЛЕШ (Сыктыўкар).

Україна

ДАНЕЦ Анатоль

Падлеткам стаў удзельнікам Вялікай Айчыннай вайны, выконваў абавязкі сувязнога партызанскага атрада імя Суворова.

Пасля вайны працаваў выхавателем дзіцячага дома, старшым піянерважытам у школе, затым служыў у арміі, скончыў вайсковую школу ральёталграфістаў. З 1954 па 1958 год вучыўся ў музычным вучылішчы, пасля чаго працаваў настаўнікам музычнай школы, школы мастацтваў, а з 1976-га па 1994-ы — дырэктарам музычнай школы ў горадзе Ужгарадзе.

За адданую працу ўзнагароджаны 129 граматамі ўсесаюзнага, рэспубліканскага і гарадскога значэння. У 1999 годзе яму прысвоена ганаровае званне "Заслужаны работнік культуры Украіны". А. Данец у 1990 годзе заснаваў літаратурны музей венгерскага паэта Бульварам Бажы, "Гора горкае", "Дарогі Дар'і Дзержачовай", "Працэс пайшоў..." і іншыя. Як член савета аўтаноміі вядзе вялікую работу сродд беларускай дыяспары, клопіцца, каб вершы землякоў-беларусаў друкаваліся ў часопісах і літаратурных альманахах.

Жанаты на ўраджэнцы Брэста (з 1962 года).

Ірына АРЖАХОЎСКАЯ.

Віншваем нашага аўтара

11 ліпеня споўнілася 70 гадоў вядомаму беларусаму літаратуразнаўцу і пэдагогу, сталаму аўтару нашай газеты і пераможцу конкурсу "Наішадкі Скарыны" прафесору Цімоху Лікумовічу. Нарадзіўся ён у г.п. Азарычы Каліноўціцкага раёна Гомельскай вобласці. Сярэдняю школу закончыў у Мазыры, вышэйшую адукацыю здобывў у Смаленску. Настаўнічаў у школах Бабруйскага раёна, выкладаў у Брэсцкім педінстытуце, з 1980 года заадаваў там кафедрай рускай і замежнай літаратуры.

Цімох Лікумовіч пачаў друкавацца з 1955 года. Публікаваў рэцэнзіі, замалёўкі, вершы. Затым стаў даследаваць праблемы ўзаемадзеяння беларускай літаратуры з рускай і іншымі літаратурамі, спадчыну Янкі Купалы і Аляксандра Пушкіна.

Цяпер Ц. Лікумовіч жыве ў Злучаных Штатах Амерыкі, актыўна друкуецца ў рускіх і беларускіх выданнях дыяспары. У друку і вусных выступленнях прапагандае забавіць беларускую культуру.

Рэдакцыя газеты "Голас Радзімы" сардэчна віншвае Цімоха Барысавіча з аб'явам і жадае яму новых творчых поспехаў! Рэдакцыя "Голасу Радзімы".

Мінск наведалі народныя дыпламаты — пераможцы алімпіяды па беларускай мове ў Польшчы

Не ў самы цёплы момант адносіх паміж Беларуссю і Польшчай у 12-ты раз прайшла Усепольская алімпіада па беларускай мове, дарэчы, адзіная ў замежжы.

Сёлетая цырымонія ўшанавання пераможцаў адбылася ў Беларуска-Мінскай дзяржаўнай універсітэце. У Мінск прыехалі 24 школьнікі з малых і вялікіх польскіх гарадоў, тры настаўніцы і арганізатары алімпіяды, члены галоўнага камітэта — Катарына Бартоўска, прафесар Варшаўскага ўніверсітэта, кіраўнік кафедры Беларускай філалогіі Александр Баршчэўскі, старшыня таварыства "Польшча — Беларусь" Балаяслаў Хмялінскі. Яны былі ўражаны беларускай сталіцай, цёплым прыёмам і гасціннасцю ўніверсітэта. Пра гэсцей БДУ і сам універсітэт нашаму карэспандэнту расказаў Уладзімір НАВУМОВІЧ, саветнік рэктара БДУ, дацэнт кафедры Беларускай літаратуры і культуры філалагічнага факультэта БДУ.

— Мне давялося су-праваджаць польскую дэлегацыю. Галоўнае, канешне, — сустрэчы, якія былі арганізаваны для пераможцаў алімпіяды. Так, яны пабывалі на філалагічным факультэце, дзе дацэнт Уладзімір Куліковіч правёў майстар-клас па беларускай мове. Ён, выкарыстоўваючы гармонік, паказаў, як можна беларускую мову вучыць і ачытаць праз песню. Потым дзеці сустракаліся з кіраўніцтвам факультэта і з пераможцамі алімпіяды па беларускай мове ў нашай краіне, піяер студэнтамі 1-га курсу. Наведалі кабінет польскай філалогіі, музей беларускага фальклору, які адкрыўся ў БДУ падчас нядаўняй канферэнцыі "Фальклор і сучаснасць".

— Што спадабалася ва ўніверсітэце гэсім асяцям?

— Вялікае ўражанне зрабіў біялагічны факультэт, дзе вельмі цікавы заалягічны музей, адміністрацыйны корпус БДУ, яго еўрапейскі выгляд. Яны пабывалі ў Габеленавай зале, зале пасяджэнняў Вучонага савета,

дзе і адбылася ўзнагароджанне пераможцаў алімпіяды. Ну і канешне ж, была экскурсія па дварыку ўніверсітэцкага гарадка. Менавіта тут знаходзіцца своеасаблівы аэрапаг нашых эстэтыкаў — помнікі Ефрасіні Полацкай, Францыску Скарыне, Сымону Буднаму.

Госці з Польшчы пабывалі таксама ў Нацыянальным тэатры імя Янкі Купалы на спектаклі "Парфен і Аляксандра" і былі здзіўлены, што ў нашым тэатры аншла.

— Ці цікавіліся вучні па-ступленнем у беларускія ВНУ?

— Так. У сустрэчы браў удзел Віктар Самавал, прарэктар БДУ. Ён і расказаў, як можна з замежжа трапіць вучыцца ў Беларусь, у БДУ ў прыватнасці. Некаторы пераможцы алімпіяды казалі, што збіраюцца паступіць у Акадэмію музыкі, нехта на біялагічны, філалагічны факультэты. Мне здаецца, што БДУ з'яўляецца вельмі прыцягальным для

замежных абітурэнтаў.

— Растлумачце, калі ласка, чаму?

— Многія хочуць атрымаваць тут адукацыю таму, што існуюць моцныя традыцыі ўніверсітэта. У нас ёсць магчымасць паралельна атрымаць другую спецыяльнасць, а платна адну адукацыю. У БДУ шмат секцый, аб'яднанняў па інтарэсах, дзе можна сябе праявіць. Калі мы кажам услед за Францыскам Скарынам, што ёсць сем вызваленых навук і ў кожным чалавек ад прыроды закладзена сем

на і культура, якая існавала гадоў восем таму на працягу чатырох гадоў. Яна прэзентавала беларускае ў свеце, дзкуючы ёй, да нас прыехалі вучыцца навукоўцы з Амерыкі, Аўстрыі, Швейцарыі, Швецыі, Японіі, Егіпта, Германіі, іншых краін. Школа працавала ў летні час. Такі быў своеасаблівы ўніверсітэт Дружбы народаў. Калі б удалося аднавіць такую структуру, у яе былі б добрыя перспектывы, бо цікаваць да навучання ў Беларусі ёсць. Можна і вучыцца ў нашыя вун паехаха б больш людзей. У Беларусі даволі спакойная абстаноўка і ў адрозненні ад іншых краін няма міжнацыянальнай ці расавай розні.

Што ж да супрацоўніцтва з Польшчай, то варта сказаць, што рэктар БДУ Васіль Стражава быў гасцем Варшаўскага ўніверсітэта і заключыў з кіраўніцтвам пагадненне аб узаемных навуковых, культурных сувязях. У рамках гэтага пагаднення ў Варшаўскім ўніверсітэце працуе прафесар Мі-

кола Хаўстовіч, які там выкладае гісторыю беларускай літаратуры.

У нас, праўда, польскія выкладчыкі не працуюць, бо пакуль няма такой неабходнасці. Інакш ёсць іншы прыклад — Балаяслаў Хмялінскі мае намер абараніць у нас доктарскую дысертацыю па паліталогіі.

І праца нашых выкладчыкаў у Польшчы (у Любліне працуе прафесар Сяргей Кавалёў, пэўны час працаваў у Польшчы прафесар Алег Лойка), і прыезд у Беларусь пераможцаў алімпіяды па беларускай мове — гэта канкрэтнае напаміненне папярэдніх пагадненняў.

Нам было вельмі прыемна убачыць дзяцей з Польшчы, якія добра размаўляюць на беларускай мове, цягнуцца да ўсяго беларускага, хаця большасць з іх не з'яўляецца этнічнымі беларусамі. Мы імкнуліся, каб яны атрымалі задавальненне ад знаходжання ў Мінску і ўбачылі яго такім, які ён ёсць на самой справе.

Госці атрымалі памятнае прызы. Кожнаму былі ўручаны групавыя фотаздымкі з подпісам рэктара БДУ Васіля Стражавы з пажаданням паспехаў. Былі яшчэ самяя розныя падарункі і дыпломы ад ўніверсітэта, Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, іншых арганізацый. Ва ўсіх мемерпрыемствах не было ніякай палітыкі, бо мы імкнуліся рабіць сваю адукацыйна-спартыўную справу без усялякай экзальтацыі і "завязвання вузлаў". А алімпіяду па беларускай мове ў Польшчы і прыезд дзяцей у Мінск распінаем як народную дыпламатыю, якая вельмі важная ў наш няпростае час і мае глыбокіе чалавечыя сэнс.

Алена СПАСЮК.
НА ЗДЫМКАХ: на цырымоніі ўзнагароджання пераможцаў XII Усепольскай алімпіяды па беларускай мове ў БДУ.
Фота з архіва БДУ.

Літва

Шляхамі Скарыны: пражскія ўражанні

XVI стагоддзе лічыцца ў гісторыі залатым. Яно характарызуецца высокім узлетам чалавечага генія, бо менавіта тады былі здзейснены вялікія навуковыя і географічныя адкрыцці, утворыліся нацыянальныя дзяржавы, быў вынайзваны друкарства...

Усе гэтыя дасягненні чатыры стагоддзі выклікаюць цікавасць у вучоных, даследчыкаў, дазваляючы выявіць адметнае, неапатумнае, адкрыць нязвычайнае.

Аглядаючы XVI стагоддзе з вышыні XXI, мы, віленчукі, можам асабліва захапіцца. Па-першае, таму, што важныя адкрыцці звязаны з нашым гора-

дам. Тут сусветнавадомыя друкары Скарына і Сажвідас выдалі першыя нацыянальныя кнігі.

І цяпер, калі Літва кроцьчыць у заўтрашні еўрапейскі дзень, мы асабліва добра павінны ведаць сваю гісторыю і з гонарам знаёміць з ёю іншых.

Сёння хочацца расказаць аб незабытай паэзіі па следках нашага славуцкага першадрукара — аб экскурсіі ў чэшскую сталіцу. Варта, напэўна, згадаць, што гэта другі этап распахатага ў 2003 годзе праекта "Шляхамі Ф. Скарыны". Тады першы этап праекта ажыццяўляўся непасрэдна ў Вільнюсе і быў прадстаўлены на рэспубліканскім конкурсе ў Нідзе, за

які вучні нашай школы атрымалі трыццаць месца і санаровую граматы.

Праз некаторы час быў зроблены наступны крок — напісаны і надданы ў Дзяржаўны нацыянальны менашчэй новы праект пад назвай "Шляхамі Ф. Скарыны. Пражскі перыяд". Дзякуючы гэтай дзяржаўнай установе, школе, турыстычнай фірме, ён ажыццяўляўся.

Першая чэрвеньская раніца сабрала ўсіх жаданых віленчукоў — настаўнікаў, вучняў і іх бацькоў — ля сцен скарынаўскай школы. Мэта паездкі — пазнаёміцца з Чэхіяй, з горадам Прагай, славуцкай гі-

старычнай мясцінай, бо менавіта адсюль пайшоў першае друкаванае беларускае слова. Тут тварыў вялікі Скарына. Доўгая дваццацідзюгадзінная дарога не забрала ў нас сіл, у дзень прыезду іх хапіла яшчэ на экскурсію па горадзе. Адбылося знаёмства са славуцкім палацам у Каралеўскім палацы, з касцёлам святога Віта, з Ратушняй плошчай, з Паракавай вежай.

Вельмі хацелася знайсці следы нашага земляка. Два перыяды ў жыцці Ф. Скарыны звязаны з Прагай. Першы пачынаецца з 1517 года, калі ён выдае сваю першую кнігу "Псалтыр", а другі — з 1536-га, калі

па запрашэнні чэшскага караля Фердынанда I працуе каралеўскім медыкам і садоўнікам.

Прага не забыла вучонага: тут ёсць мемарыяльная дошка ў гонар асветніка, тут ёсць яму помнік.

Народ жыўе толькі тады, калі ведае пра сваіх продкаў. Нельга забываць тых, хто тварыў гісторыю.

У Празе знаходзіцца магіла нашых вядомых землякоў. Мы ўдзячны гісторыку Сяргею Абрамеіку, які жыве ў Празе, за магчымасць убачыць мозікі беларускіх эмігрантаў, тым самым унавіч яшчэ адну старонку нашага гістарычнага летапісу.

У гэты ж дзень нам давялося назіраць дзіўнае відэа — фантаны, якія пад кілацкім музыку, бы сапраўдыя віртуозы-танцоры, круціліся ў віхурах.

Пра нашу паездку зроблены фільм. Ён дапаможа больш наладзіць перадаць падзеі, увяліч легендарныя гістарычныя мясціны. Мы здзісьяем адкрыцці, працягваем стварыць гісторыю, злучаем мінулае з сённяшнім і будучым. Бо наша мэта — прычасціцца да духоўнай сілы свайго народа, стаць ланцужком яго гістарычнай памяці, каб узняць кроцьчыць у XXI стагоддзі.

Алена БАЗЮК,
настаўніца роднай мовы.

Апошнія гады жыцця народны пісьменнік Беларусі жыві за мяжой. Вярнуўся з Чэхіі дадому, у Мінск, паслеў вярнуцца, як салдат з фронту... Але выбух пранізаў сэрца, быццам з сорака першага...

У нядзелю, 22 чэрвеня 2003 года, у дзень пачатку Вялікай Айчыннай вайны, ён пайшоў ад нас — адзін з лепшых пісьменнікаў радзімы. На Усходніх могілках яму паставілі помнік фіны.

1.

...За акном лівень, навальніца. Еду ў Брэст цягніком. Дваццаць другога чэрвеня многія едуць у крэпасць.

— Чулі? У Мінск вярнуўся з-за мяжы Васіль Быкаў, — гаворыць, глядзячы ў дождж, спадарожнік. — Зусім хворы...

Мы не зводзім вачэй з дажджу. Шуміць зялёнае лета.

Хворы? У Бараўлянах... Але вярнуўся дадому. Якое шчасце! Нарэшце. Так не хапала яго. Што новага напісаў, піша? Абавязкова ўбачыцца з ім, як толькі вярнуцца.

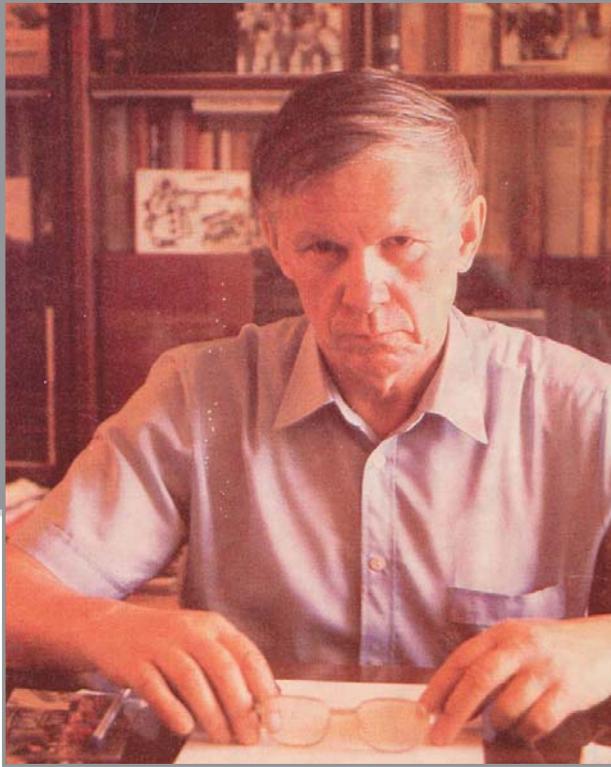
Мы не ведалі тады ў цягніку, што ўжо загарэўся яго апошні світанак...

Паказалася Брэсцкая крэпасць. Першыя салдаты Вялікай Айчыннай вайны загінулі менавіта тут, у Брэсцкай крэпасці, вуль на той плашчы: раніцай, схаваны летнім туманам, немцы нанеслі жорсткі ўдар... Адсюль і пачалася наша перамога. Здавалася, што адтуль, з-за камянёў, выходзяць і выходзяць салдаты, глядзяць Быкаў, які хоць і вельмі хворы, але жывы. Але снайпер ужо прыцэліўся... Колькі разоў у жыцці цаліўся ў пісьменніка сорака першы год! За тое, што зразумеў вайну, за кнігі пра яе, за сумленнасць, за стойкасць, за тое, што жывы, а тых, з сорака першага, даўно ўжо няма... Дождж ідзе і не дазваляе выбухнуць... Колькі ён зможа пратрымацца?

Лі, дождж...

І зараз у Мінску, у Батанічным садзе, квіцеюць макі "Альпійская балада", празрыста-аранжавыя і пшчотныя, макі з аповесці Быкава. Лі, дождж, не асыпайцеся, макі... Васіль Быкаў паміраў столькі разоў з кожным салдатом на вайне

Успомнім Быкава, успомнім яшчэ і яшчэ...

і пасля яе: і ў "Альпійскай баладзе", і ў "Абеліску", і ў маёй любімай апавесці "Пайсі і не вярнуцца", і ў "Знаку бяды", нават немагчыма ўявіць, што могуць закончыцца гэтыя кнігі, якімі зачытваюцца. "Доўгая дарога дадому" — менавіта так і называецца апошняя кніга Васіля Уладзіміравіча Быкава. У ёй — пра ўсё перажытае і пераасэнсаванае ў жыцці нанова...

2.

Аднойчы купіла ружы і паехала да Быкава дадому, здаецца, у Дзень Перамогі. Ён паклікаў у свой кабінет — вялікую бібліятэку, паказаў на пісьмовы стол, на якім ляжала папера... Камп'ютэра не было.

— Змаганся з белай паперай, — усміхнуўся, — гэта ўсё, што ў мяне ёсць... Памры, але пішы...

Што там, на белай паперы?..

Цэлая паліца, а то і больш, уласных кніг!

Шмат з іх выдана ў Расіі, на рускай мове, але больш у Беларусі, на роднай беларускай. І на іншых мовах, на мовах розных краін і народаў. Стаяў трохі збянтэжаны, высокі, хударлявы, вельмі ўважлівы і спакойны. Ён павяжаў любога чалавека, які прыходзіў у яго дом, быў поўнасна адкрытым перад ім.

Напрыкладні гэтай сустрэчы мы былі разам у Віцебску на першай канферэнцыі, прысвечанай Марку Шагалу. Адрозна успомніў і з захваленнем стаў расказваць мне пра яго. І адрозна Шагал паўстаў перада мной увесь у сваіх "Васільках". А далей — і салдаты вайны, якія пісалі яму лісты адсюль. Напрыклад, піша салдат: "У апавесці ваша піша пра мяне! Адкажыце, можа, гэта сапраўды пра мяне, можа недзе сустракаліся..." А сам ваяваў зусім не там, дзе быў Быкаў... Паўстаў і мой бацька, з якім яны, аказваецца, вучыліся ў адным ваенным вучылішчы ў Саратаве, сапраўдным "ваенным". Бо гэта былі сорака першы і сорака другі гады.

Адчыніліся дзверы, і ўвайшла жонка пісьменніка.

— Васіль, табе трэба прыняць лекі...

— Пасля...

3.

Яркі спякотны дзень, кветкі падаюць на асфальт. Побач тысячы збянтэжаных людзей з кветкамі. Чакаем, калі панясуць Быкава.

Ён аддаў нам сваю любоў і кнігі. Што мы можам даць у хвіліны развітання яму?

Рушылі да могілак пешчу.

Любоў народная без выкрыкаў, без слёз. Ішлі гэтыя тры кіламетры, можа, гадзіны чатыры, аслепшы ад сонца ў ночы.

Быкаў адным з першых у Беларусі выступіў за нацыянальнае ўзнаўленне. За развіццё культуры народнай, сапраўднай, за ўзнаўленне права гаварыць і пісаць па-беларуску. І па-руску, больш дастойна, таксама. Супраць кічу і хамства, аднамернасці ў творчасці. Ён жыццё пражыў адкрыта, свабодна. І сыходзіў гэтак жа. Побач са мной ішла стажа высковая жанчына ў мужчынскім піжаку і з васількамі. Яна плакала... Гудзелі, сігналілі яму з машыны. Нябачаная ў Мінску прабка... Ад Дома літаратараў да Маскоўскіх могілак. Прайсці — і вярнуцца. І — не адвярнуцца...

Журботнае шэсце рухалася павольна. Увесь дзень развіталіся. Да захаду сонца. І сапраўды, сонца наблізілася да гарызонту, і людзі зашапталі: "Як гэта? Хаваць пасля захаду сонца?.."

Але сонца ўбачыла галоўнае: людзі дайшлі, не адсталі, праводзілі свайго Чалавека і, адлеўшы, апусцілі ў зямлю. Нічога, што пасля захаду сонца.

4.

...Стаіць і зараз гэты абеліск пад Кіраваградом. Ма-

гіла Быкава?.. Вось яго імя сярод загінуўшых тут салдат. Але мы ж пахавалі яго прах у Мінску...

Аказваецца, гэта яшчэ адна гісторыя, апісаная ім у кнізе. У час вайны прыйшла ў родную вёску Бычкі, што на Віцебшчыне, бацькам Васіля Быкава пахавальня на сына: "Загінуў смерцю храбрых". А ён — жывы!.. Запыталася некай пры сустрэчы ў Васіля Уладзіміравіча пра гэта:

— Няўжо і зараз на тым абеліску ваша прозвішча? — Усё ў жыцці павінна заставацца як у жыцці...

А ў кнігах? Праўда жыцця ёсць праўда літаратуры? Справядліва толькі міласэрнасць. Вось і ў "Мёртвым не баліць" Быкаў, спачуваючы мамі свайго героя Юркі, дазваляе ёй ліст, прапаў сын, але не загінуў...

Васіль Быкаў пачаў пісаць сваю прозу ўжо ў сталым узросце. Год, ад сілы два — новая апавесць. Кароткая і дакладная, як выстрал у дзясцатку...

— Я таксама выраі і выхоўваўся на кнігах Быкава, — сказаў мне пры сустрэчы Аляксандр Лукашэнка.

Ён і дапамог, дарэчы, па просьбе Ірыны Міхайлаўны Быкавай, пераехаць ім з-за мяжы ў Мінск, настаяў, каб паклілі пісьменніка ў лепшую клініку, зрабілі ўсё магчымае, змагаліся за яго жыццё да апошняга...

Вывучаць Васіля Быкава ў Беларусі пачынаюць яшчэ з малодшых класаў у школе. У рэспубліцы-партызанцы, у якой у Вялікую Айчынную вайну загінуў кожны чацвёрты, а на радзіме пісьменніка і кожны трэці, разумець і сэрцам шануюць і апавесці "Яго батальён", "Воўчая зграя", "Аблага" і апавяданні, і артыкулы. Важкае слова Быкава. Што ні здарыцца, людзі прыслухоўваліся: што скажа Быкаў? Што ён думае... Не змаглі ўсе прыйсці на могілкі праводзіць яго. Але многія "прыйшлі" сэрцам. І колькі яшчэ людзей прыйдзе, зусім не памятаючы пра дзень яго смерці. Прачытаюць кнігі... Забудзецца, што калісні яго прамы характар і шчыры позірк на многія падзеі і на вайну таксама быў выгледжаны занадта аднабакова нават франтавікамі. Філасофія Быкава — нікога не судзіць. Як дараваць гітлераў усіх часоў і народаў? Але дараваў — і не стала зла... Нама за што зачэпіцца! Вайны не будзе...

5.

Успамінаю 19 чэрвеня 2004 года, калі Быкава споўнілася 680 гадоў. ...Зноў дождж. Зноў вецер... Звано Ірыне Міхайлаўне Быкавай.

лаўне Быкавай.

— Толькі ў дом увайшла...

— Адкуль? — недарэчна пытаюся яе скрозь дождж.

— Ад Васіля Уладзіміравіча...

Кожны дзень яна на могілках. Уся магіла ў кветках.

Сёння дзень нараджэння пісьменніка. Прайшоў усю год. Дзіўна, што яго няма побач. Што нельга проста адчыніць дзверы і парамаўляць.

Не ўяўляюцца разам "магілка" і Быкаў... Яшчэ так добра памятаецца ўсё... Так баліць...

Зайшла да Ірыны Міхайлаўны — і ледзь не заплакала. Тыя ж кнігі, стол, папера на ім і нават ручка... Тут нічога не чапалі з той пары, калі ён паехаў у Бараўляны, у бальніцу...

— А праўда, Іра, давай нікуды больш не паедзем, застанемся дома... — сказаў Васіль Быкаў жонцы.

Нікуды-нікуды больш не паедзем...

— Мы паехалі за мяжу з-за таго, што трэба было падлячыцца. Васіль пакутаваў вельмі. У яго была сардэчная астма. Паклікалі ў Фінляндыю сябры. Пагадзіліся. Многія лічылі, што мы эмгрыравалі, ды не... Проста хвароў Васіль. Потым у Германію запрасілі. І ў Чэхію... Жылі вельмі проста, як студэнты. Ён шмат працаваў. Пісаў сваю "Доўгую дарогу дадому"...

Тут, у гэтай вельмі сціпленай кватэры ў Мінску, напісана шмат апавесцей, раманнаў.

Ірына Міхайлаўна была, што Ганна Рыгораўна ў Дастаўскага. Запісвала на пішучай машыцы тое, што дыктаваў Быкаў... Пакуль што яна не дакраналася да машынкы...

— У доме вялікі архіў, як яго разабраць?.. З чаго пачаць — не ведаю... Пакуль не магу заняцца гэтым. Нам так добра было разам... Ніхто нічым не можа дапамагчы мне.

Увесь год яна амаль ні з кім не сустракалася. Могілкі і дом. Усяго некалькі самых блізкіх сяброў заходзілі сюды.

— Як та рада — нядаўна сустрэла Веру Сямёнаўну, жонку Адамовіча, мы доўгі час не бачыліся і вельмі знайшліся зноў. І Васіль з Алесем вельмі сябравалі... — А вы не збіраецеся ў Маскву?

— Хутка! — Перадлажце рупакіт у выдавецтва?..

— Канечне, перадам.

Усё працягваецца. Колькі яшчэ доўга давыдана і перавыдана кнігі Васіля Быкава!.. Мы не развітаемся.

Вольга ЯГОРОВА.

Дэлегацыя з Беларусі прыняла ўдзел у Пятых Міжнародных Каяльскіх чытаннях, якія праводзіліся на Доне і раіц Калітве. Запрашэнне на ўдзел у гэтым форуме атрымала таварыства "Радзіма". Арганізатары мерапрыемства звярнуліся да нас з просьбай прывезці на свята беларускі фальклорны калектыў. Народны ансамбль народнай песні "Вербіца" (мастацікі кіраўнік Аляксандр Свірскі), а таксама танцамайстар, фальклорыст Мікола Котаў прадставілі беларускую культуру на гэтым свяце. У склад дэлегацыі з Беларусі ўвайшлі таксама намеснік аддзела рэалізацыі маладзёжных праграм Мінскага абласнога камітэта БРСМ Дзмітрый Лобан і маладзёжны рок-ансамбль "Дзіас" з горада Узды (кіраўнік Вадзім Ілюкевіч). Мерапрыемства праводзілася пад патранатам ЮНЕСКА, Міністэрства рэгіянальнага развіцця Расіі і на блаславенні свяціцшага Патрыярха Маскоўскага і ўсёе Русі Аляксія II.

На раку Калітву да князя Ігара з'ехаліся ўдзельнікі Міжнародных Каяльскіх чытанняў

Афіцыйнае адкрыццё фестывалю традыцыйна адбылося ў сценах Растоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта шляхоў зносін. Роктар Уладзімір Калесніцаў адзначыў, што гэту ганаровую місію — быць гасціннымі гаспадарамі для ўсіх удзельнікаў фестывалю — універсітэт блаславіў сам Патрыярх Маскоўскі і ўсёе Русі Аляксій II. Каяльскія чытанні штогод праводзяцца ў гонар вялікага падзвігу рускіх воінаў — перамогі дружыны князя Ігара над полаўцамі ў 1185 годзе. Асноўная мэта фестывалю — адраджэнне патрыятычнай ідэі ў грамадскай самасвядомасці, аднаўленне славянскіх народаў Беларусі, Украіны і Расіі. Як адзначалі арганізатары мерапрыемства, патрыятычная сутнасць "Слова аб палку Ігаравым" актуальна і зараз. Гэты твор далучае людзей да агульных культурна-гістарычных традыцый.

Асноўныя мерапрыемствы праходзілі ў наступныя дні на хутары Пагарэлава Беларуска-Украінскага раёна Растоўскай вобласці, гуды ўсіх нас — удзельнікаў і гасцей фестывалю — на аўтобусах прывезлі арганізатары мерапрыемства. З 2002 года ў мінулым шахцёрскі хутар Пагарэлаў стаў цэнтрам правядзення штогадовых Міжнародных Каяльскіх чытанняў на Доне і раіц Калітве, прысвечаных гістарычнай бітве князя Ігара з полаўцамі ў маі 1185 года (па адной з версій менавіта ў гэтых мясцінах праходзі-

пачатку мерапрыемства аб'явіў Васіль Лук'януў — кіраўнік арганізацыйнага камітэта, ён зачытаў прывітальныя тэлеграмы, сярод якіх таксама былі ад Пасольства Рэспублікі Беларусь у Расіі і Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Пал гукі гімнаў былі падняты святя братэрскіх народаў — Беларусі, Украіны і Расіі. Наш сцяг падымаў Дзмітрый Лобан.

Пасля ўрачыстых прывітанняў адбылося шэсце ўдзельнікаў ваенна-гістарычных клубаў і паказальныя выступленні лучнікаў, сабельны турнір, стрэльба на лятаючых талерках.

Увечары на сцэнічнай пляцоўцы адбыўся гала-канцэрт з удзелам творчых і фальклорных калектываў з Расіі, Украіны і Беларусі.

Гісторыя пераканаўча даказала, што найбольш моцныя масты сяброўства паміж прадстаўнікамі розных нацыянальнасцей узводзіць культура. Арганічна ў праграму ўсіх мерапрыемстваў уключаўся конкурс творчых калектываў, спевакоў і танцораў, які напярэдні праводзіўся ў Растоўе. Удзельнікі мелі магчымасць прадэманстра-

чы, сабраў шмат народу. Нас — беларусаў — прымалі вельмі цёпла. А статыяны артысты "Вербіца" ў сваіх прыгожых касцюмах вельмі каларытна ўпісаліся ў атмасферу свята. Спявалі беларускія песні, самотныя і вясёлыя, публіка падлівала і нават танцавала, доўга не адпускала са сцэны. Дарэчы, у гэтай акрузе жыве шмат беларусаў. Падыходзілі да нас, дзякавалі за прыезд, імкнуліся размаўляць па-беларуску, у пытаннях адчувалася непадробная цікавасць да ўсяго, што адбываецца ў нашай краіне.

Заклучным акордам канцэрта было выступленне маладзёжнага рок-гурта з Узды Мінскага раёна "Дзіас", які знайшоў сваіх паклоннікаў, завязалася творчае знаёмства, якое, спадзяюся, атрымае сваё развіццё.

Кульмінацыйнай падзеяй стала тэатралізаваная роканструкцыя бітвы дружыны князя Ігара з войскамі полаўцаў. Гэта была самая відэвішная частка фестывалю. Роканструкцыя гэтага знамяналь-

ствалювалі помнік воінам Ігаравай раці.

Каб прадэманстраваць сваю сілу і майстэрства, на роканструкцыю вялікай, але далёка не самай паспяховай у расійскай гісторыі бітвы, у Белую Калітву прыехалі прадстаўнікі ваенна-гістарычных клубаў Запарожжа, Рязані, Варонежа, Валгаграда, Самары... Касцюмы, якія ўсе ўдзельнікі рабілі сваімі рукамі, ці з дапамогай сяброў па клубе, маглі паспапернічаць з экспанатамі музеяў.

Напоперак гістарычным фактам, сучасныя войскі русічаў біліся з полаўцамі не тры, а ўсяго паўгадзіны — да ўсеагульнай радасці ўсё ж такі разбілі палавецкую раць. Што тычыцца гістарычнай справядлівасці, то арганізатары фестывалю галоўнай мэтай ставілі не інсцэніроўку параженні дружыны князя Ігара, а праяўленне духоўнага аднаўлення народаў. "Слова аб палку Ігаравым" — гэта першы твор, дзе гаворыцца пра патрыятызм", сказаў Васіль Лук'януў, кіраўнік аргкі-

Прызнанне Марта Голубева — "бурштынавае адкрыццё"

Адкрыццём музычнага фестывалю "Бурштынавая зорка" ў Юрмале стала беларуска Марта Голубева

Лаўрэатам VII Міжнароднага музычнага фестывалю маладых выканаўцаў "Бурштынавая зорка" ў Юрмале і ўладальнікам спецыяльнага дыплома "Бурштынавае адкрыццё фестывалю-2006" стала шаснаццацігадовая беларуска Марта Голубева. Аб гэтым наведміла кіраўнік сталічнай студыі эстраднай песні "Вікторыя" Вольга Мішкова-Швец.

Выхаванка і салістка эстраднай студыі "Вікторыя" Марта Голубева, самая маладая ўдзельніца фестывалю, заваявала сэрцы гледачоў і слухачоў песняй "Для цябе" (словы і музыка Вольгі Мішкова-Швец). Марта атрымала пранавоу прызнанне ўдзел у музычных конкурсах у Латвіі і Харватыі.

На гэтым жа фестывалі першакурсніца Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Вольга Калесніцава заняла першае месца ў намінацыі "Фальклор".

У VII Міжнародным музычным фестывалю маладых выканаўцаў "Бурштынавая зорка" ў Юрмале прымаў ўдзел 24 выканаўцы з 13 краін, у тым ліку з Беларусі, Расіі, Украіны, краін Балтыі, Швецыі, Іспаніі, Італіі, Мальты.

"Ігуменскія крыніцы" выступілі ў Польшчы

З нагоды Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь 27 — 29 чэрвеня ў Варшаве і Венграве адбыліся канцэртыны выступленні музычнай капэлы "Ігуменскія крыніцы" Чарэньскай дзіцячай школы мастацтваў Мінскай вобласці, арганізаваныя Пасольствам Беларусі ў Польшчы сумесна з таварыствам "Польшча — Беларусь".

На канцэрце, які адбыўся ў Доме дружбы ў Варшаве, прысутнічалі актывісты таварыстваў "Польшча — Беларусь" і "Польшча — Усход", удзельнікі Другой сусветнай вайны — выхадцы з Беларусі, прадстаўнікі шэрагу польскіх цэнтральных перыядычных выданняў.

Падчас канцэрта кіраўнікі таварыстваў "Польшча — Усход" і "Польшча — Беларусь" Сяфіан Наррот і Баляслаў Хмялінскі шчыра павіншавалі пасла Беларусі з Днём Незалежнасці Рэспублікі Беларусь, пажадалі беларускаму народу далейшых поспехаў у сацыяльна-эканамічным развіцці, уручылі кветкі. Усе прысутныя на канцэрце стаячы вядлі прадстаўнікоў Беларусі з нагоды галоўнага дзяржаўнага свята.

Канцэртная праграма музычнай капэлы "Ігуменскія крыніцы" была сфарміравана з лепшых музычных твораў вядомых кампазітараў — выхадцаў з былога Ігуменскага павета С. Манюшкі, М. А. Ельскіх, М. Ровенскага, К. Цескава, а таксама вядомых беларускіх кампазітараў XVIII — XIX стагоддзяў М. Агінскага, А. Казлоўскага, М. Радзівіла, Т. Касцюкі, В. Дулгарыя і іншых. Канцэртныя нумары суправаджаліся камментарыямі кіраўніка калектыву Генадзя Шпакоўскага, які неаднаразова падкрэсліваў значны ўклад прадстаўнікоў Беларусі ў сусветнае музычнае мастацтва, шматтэкавыя супольныя традыцыі беларускай і польскай культур.

Падрэдактвала Дзіяна ГРЫШАНАВА.

ла бітвы). Свята пачалося раніцою з малебна і Хроснага хода. Прадстаўнікі Запарожскага казачтва прывезлі і ўсталювалі на гары на беразе ракі паклонны крыж "ратнікам князя Ігара ад патомкаў". Тут жа адбыўся малебен і асвячэнне крыжа.

Ярка прайшла ўрачыстая цырымонія адкрыцця чытанняў. Аб

сваё самабытнае мастацтва. А журна, якое ўзначальваў кіраўнік нашага ансамбля "Вербіца" Аляксандр Свірскі, адабрала самае лепшае, самае прыгожае для заключнага мерапрыемства і галаканцэрта. Ансамбль "Вербіца" таксама прымалі ўдзел у конкурсе, годна выступіў і заслужана атрымаў Гран-пры.

Гала-канцэрт, які пачаўся ўвеч-

нага бою традыцыйна праходзіць у Белай Калітве на Каравул-гары. На дурту з Узды гісторыкаў — гэта адно з магчымых месцаў правядзення гістарычнай бітвы. У 2001 годзе з блаславення Аляксія II, пачата будаўніцтва духоўна-патрыятычнага комплексу "Слова аб палку Ігаравым", і ў маі 1970 года пры падтрымцы акадэміка Д.Ліхачова на самай вяршыні Каравул-гары быў

ствалювалі помнік воінам Ігаравай раці. Завяршыліся Каяльскія чытанні, але наша знаходжанне на Растоўскай зямлі працягвалася. Дзякуючы кіраўніку Саюза беларусаў Дона Уладзіміру Банцэвічу, мы атрымалі шмат уражанняў ад наведвання гарадоў Стара-чаркаска і Новачаркаска. Уладзімір Мікалаевіч вельмі цікава расказаў пра гісторыю казачтва, прывёз нас па знамянальных мясцінах.

Не магу закончыць свой расказ, не падзякаваўшы за запрашэнне на мерапрыемства Асю Кампаніец — прэзідэнта Маладзёжнага абласнога цэнтра славянскай культуры, якая ўвесь час была з намі, клапацілася аб тым, каб нам было ўтульна і добра, каб мы атрымалі задавальненне ад знаходжання на Растоўскай зямлі і атрымалі як мага больш уражанняў.

Галіна НАВІЦКАЯ, каардынатар праектаў таварыства "Радзіма".

НА ЗДЫМКАХ: адкрыццё Міжнародных Каяльскіх чытанняў; роканструкцыя бітвы дружыны князя Ігара з войскамі полаўцаў. Фота аўтара.

Гастролі

"Новы Іерусалім" прэзентуе новую праграму ў Амерыцы

Музыканты гурта "Новы Іерусалім" адправіліся ў ЗША, дзе ў іх на чэрвень — ліпень запланаваны вялікі гастрольны тур.

"У Амерыцы мы прадставім як свае ўжо вядомыя песні, так і "абкатаем" кампазіцыі са свайго будучага альбома, расказаў фронтмэн калектыву Аляксандр Патліс. — Іншымі словамі, у рамках амерыканскіх гастролей мы прэзентуем сваю новую канцэртную праграму. Гэта, па-першае. А па-другое, у "Новага Іерусаліма" за апошнія некалькі гадоў у Штатах сярэд рускамоўнага насельніцтва з'явілася нямаля прыхільнікаў, якім мы прадставім свой новы DVD. Дыск змяшчае live-візлаз, знятае падчас нашага нядаўняга канцэртнага тура па Расіі".

У Амерыцы "Новы Іерусалім" таксама зніме відэамагнэтрыял, які ляжа ў аснове новага кліпа групы. Гастролі па ЗША прадоўжыцца да сярэдзіны ліпеня, і адразу па вяртанні калектыву працягну працу над сваім новым дыскам. "Выхад альбома ў Беларусь запланаваны на восень, хоць музычны матэрыял для новай пласцінкі ўжо напісаны, і, больш таго, у маскоўскай студыі пачата праца над запісам гэтых песень", — растлумачыў Патліс.

Між тым летам у Беларусі чакаецца выпуск зборніка лепшых песень калектыву, які будзе ўключаць запісы, пачынаючы з 1993 года і заканчваючы кампазіцыямі з будучага альбома.
Падыржавала Дзіяна ГРЫШАНАВА.

Падпіска — 2006

Будзем разам!

Англія

*Дарагая рэдакцыя!
У вас вельмі добры вэб-сайт "Голас Радзімы". Я ўбачыла там і вельмі б жадала атрымаць здымак, дзе дама, якая трымае "Голас Радзімы", кажавае Мірскі замак з Іалантай і мной. Калі праз Інтэрнэт зможаце даслаць мне, я буду вельмі ўдзячна.
Паміж іншым, я чакаю афіцыйнага запрашэння і, магчыма, прыеду ў Мінск у наступным годзе.
Дасылаю некалькі фатаграфій, якія, я спадзяюся, даставяць вам задавальненне. Спадзяюся хутка атрымаць вестку ад вас.
Найлепшыя пажаданні ўсім у "Голас Радзімы".*

**Князьёна
Марыя Святаполк-Мірская
з Лондана.**

Паказвае "Беларусь-ТБ"

LM1-1, 75 у. д.

Урачыстае закрыццё XV Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску" 14 ліпеня ў 22.00

У канцэртнай праграме прымуць удзел Алякс, Пётр Ялфімаў, Ядвіга Паплаўская і Аляксандр Ціхановіч, група "Лявонь", прэаект "Зорны дэляжанс", Дзіма Білан, Сасо Паўліяшвілі, Анастасія Стоцкая, Тамара Гвердыгэлі, Рафаэль і група "Анёл", Канстанцін Масковіч, Руслана і іншыя вядомыя артысты.

Вядучыя — Алена Спірыдовіч і Дзяніс Дудзінскі.

"Мой горад"

18 ліпеня ў 11.05

Жытэцкія. Гэты горад не падобны на іншыя малыя гарады Беларусі. Дарогамі ён падзелены на тры часткі. Каменныя і драўляныя пабудовы суседнічаюць тут з сучаснымі шматпавярховымі дамамі. У гэтым старым і ў той жа час маладым папалескім горадзе жыве больш за 17 тысяч чалавек.

**"Беларусь у асобах"
"Засталася душа яго тут"**

18 ліпеня ў 19.25

Марк Шагал — мастак, які ўславіў свой родны горад Віцебск на увесь свет. Пакроўская вуліца, старыя будынкі і маляўнічыя куткі горада — усё гэта жыве ў творах майстра.

Дакументальны фільм распавядзе тэлегледачам аб горадзе і лёсе вялікага мастака словам яго лістоў і дзённікаў.

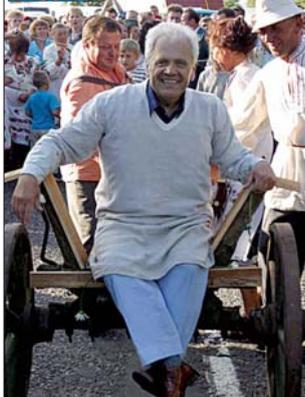
Рэжысёр — Ю. Горулеў. "Беларусьфільм", 1997 год.

**"Мая краіна — Беларусь"
19 ліпеня ў 15.20**
Як звычайна, праграма рас-

павядзе аб выставах, канцэртах, прэзентацыях, прэм'ерах — самых значных падзеях у культурным жыцці Беларусі. Мастаграфік Алякс Лось адчыніць тамяніцы стварэння такога музычнага інструмента, як луда. Народны майстар Алег Шапро з вёскі Юршава Аршанскага раёна раскажа аб гісторыі "берасцянай" творчасці. Таксама тэлегледачы змогуць пабываць на фестывалі славянскіх культур у Эстоніі.

Час выхаду перадач — мінскі.
www.tvr.by

Анонс

Запрашаюць Аўцюкі — сталіца жартаў і смеху

21-22 ліпеня адбудзецца V Усебеларускі фестываль народнага гумару

Там зробіць пасадку сама-лет і незвычайнымі паса-жырамі. Адбудзецца рэзу-лярны рэйс — другі за тры гады. Усе, хто збярыцца там, мясцовыя Каласкі і Калінкі, госці, прыбудны люд стануць сведкамі урачыста-га "пляскання языкамі". Будзе закладзена камянока на месцы магчымага будаў-ніцтва Музея народнага гу-мару, які па сваім размаху пераплоне ўсе вядомыя му-зеі свету і нават — хвалё-ная Габрва, Сарачынскую ярмарку і нашы Дудзінкі.

У першы ж дзень усе творчыя калектывы, удзельнікі фестывалю правядуць конкурс на лепшы прыпеўку і анекдот. А пасля ўсім вясё-лым табарам пойдзем па хатах і ма-янтках Мальы і Валікіх Аўцюкоў. Журы будзе вызначаць лепшую сядзібу, смач-нелішы прысмакі гаспадынь, самую ад-мысловую будку для сабакі і самага

вернага сабаку. Як жа іншым, мы жы-вём у год Сабакі, і фестываль пройдзе пад дэвізам "Браш, ды меру ведай..."
Закончыцца першы дзень свята вя-лікімі канцэртамі ў шматлікіх насе-літках Калінкавіцкага краю. А ў вёсках Мальы і Валікіх Аўцюкоў журы ўзнагаро-дзіць лепшых гаспадароў і гаспадынь адмысловымі падарункамі. Паў ствеы, жартвы і прытанцоўкі ў неба ўзляціць феерверк грандыёзны — для аўцюкоў-цаў сур'езы.

Адметнай рысай сёлетняга фестыв-валю будзе тое, што другі яго дзень пройдзе ў раённым цэнтры Калінкавічы, што за 15 кіламетраў ад Аўцюкоў. Падчас фестывалю ён аб'яўляецца пры-гародам вясёлых вёсак. І сцэнарый свя-та так складзены, што два дні фестыв-валю звязаны саўстаўством і вяселлем Каласка і Калінкі. Ён жыве ў вёсцы, яно — у горадзе. Дык воць на другі дзень усе і аб'ядуецца. А што?
На ўсіх пляцоўках гарадскога парку пройдуць конкурсы гумарыстаў, гуль-

ні ё в я праграмы. Уваду адпачы-ваючых прыцягне футбол паміж аўцю-коўскімі мужчынамі і калінкавіцкімі жанчынамі. Пройдзе летні паказ мадэ-лей "Міленіум у Аўцюках", аўцюкоўскі КВЗ "Гэта вам не Р'ю-дэ-Жанеіра". За прызавыя месцы і ганаровыя дыпломы будучы змагацца лепшыя гумарысты з усіх абласцей Беларусі і Мінска. Сваё майстэрства смеху пакажуць прад-стаўнікі нацыянальных дыяспар рэ-спублікі (рускія, армян, грузіны, л'ўрэ, палякі, украінцы). Запланаваны гума-рыстычны трахбой паміж жартаўні-камі знакамітых вёсак Аўцюкі, Спорава (Брэсцкая вобласць), Дубіна (Мінская вобласць).

На святочным кірмашы можна будзе купіць усё, што душа жадае. За-хожае, пакатаецца на кані "Ліпскі", па-спрабуеце ішчыце ў сельскагаспадарчай латарэі. Захопіце з сабой грошы, там можна будзе набыць дыск і касету "Ва-сёлня аўцюкоўцы", кнігу "Чыстая брах-на".

Всёле завершыцца на цэнтраль-най плошчы Калінкавіч, у прысутнасці ўсіх аўцюкоўцаў і гасцей фестывалю. Прынародна будуць уручыны шматлі-кія ўзнагароды і прызы. Адбудзецца грандыёзны гала-канцэрт і святочны салют. А пасля пачнецца начная дыс-катэка на асфальце "Скачучы сёння да зары толькі нават камары!"

Давайце, сябры, жыць весела і дружна, з літасцю і любасцю адзін да аднаго, бо за пустым смех і пустую жытку давядзецца лізаць вогненную патэльню на тым свеце. Давайце пры-знаем і л'ўз адну іціну: смех — дар Бо-жы. Хай жыве народны гумар, хай ду-жэюць Аўцюкі!

Уладзімір ЛІПСКІ,
старшыня журы Усебеларускага фестывалю народнага гумару, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Белару-сі, ганаровы грамадзянін Калінка-віцкага раёна.
НА ЗДЫМКУ: У. ЛІПСКІ ў Аўцюках.
Фота БелТА.

**"Голас Радзімы"
Іаўны рэдактар
Наталля САЛУК**

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Саўеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубажнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суайчыніцамі за сурожам «Радзіма».

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Падпісны індэкс у Беларусі 63854.
Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 1264 экз. Заказ 643. Падпіска да друку 11.07.2006 г. у 12.00.
Газета набрана і з'яўшана на рэдакцыйным настольна-выдавецкім комплексе. З'яўшам 8 паказчыч рэкламнага матэрыяла.
Адрасуавана ААТ "Чырвоная зорка" (220073, г. Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3).
Пазічы рэдакцыі і аўтару, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голас Радзімы», могуць не супадаць.
© "Голас Радзімы", 2006.

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Незалежнасці, 44.
Тэлефоны: (+375 - 17) 288 - 11 - 97 (гав./факс), 288 - 12 - 80, 284 - 76 - 56 (бухгалтэрыя), 288 - 17 - 82.
Іаўны рэдактар: 8029 - 6 - 88 - 17 - 82.
Email: golos_radzy@tut.by

ЧЫТАЙЦЕ "Голас Радзімы" У ІНТЭРНЭЦЕ:
<http://www.belarus21.by>